

Na osnovu člana 15. Zakona o Upravi za indirektno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02), direktor Uprave za indirektno oporezivanje donosi

U P U T S T V O

O PROVEDBI POSTUPKA PO KARNETU TIR

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim Uputstvom bliže se propisuje postupanje carinskih organa u provedbi postupka po karnetu TIR, odnosno u primjeni sistema TIR u carinski odobrenim postupanjima ili upotrebi (u daljnjem tekstu: carinski postupak).

Član 2. (Pravni osnov)

- (1) Pravni osnov za primjenu sistema TIR u carinskom postupku je:
- Carinska konvencija o međunarodnom prijevozu robe na osnovu karneta TIR, prihvaćena 14. novembra 1975. godine u Ženevi (u daljnjem tekstu: Konvencija TIR),
 - član 88. stav 2. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 57/04, 51/06 i 93/08), (u daljnjem tekstu: Zakon),
 - član 288. do 294. Odluke o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 63a/04, 60/06 i 57/08), (u daljnjem tekstu: Odluka).

(2) Konvencija TIR primjenjuje se samo za prijevoz robe izvršen bez pretovara, u drumskom vozilu (u daljnjem tekstu: vozilo), skupu vozila ili kontejnerima, preko jedne ili više granica između polaznog carinskog ureda jedne ugovorne strane Konvencije TIR (u daljnjem tekstu: ugovorna strana) i odredišnog carinskog ureda druge ili iste ugovorne strane, pod uvjetom da se jedan dio puta između početka i završetka operacije TIR obavlja drumom.

Član 3. (Osnovni pojmovi i njihovo značenje)

Navedeni pojmovi, u smislu Konvencije TIR, imaju sljedeće značenje:

- "prijevoz TIR" - znači prijevoz robe od polaznog do odredišnog carinskog ureda po postupku TIR, utvrđenom u Konvenciji TIR,

- b) "operacija TIR" - označava dio prijevoza TIR, koji se u ugovornoj strani vrši od polaznog (otpremnog) ili ulaznog usputnog/tranzitnog/ carinskog ureda do odredišnog ili izlaznog usputnog/tranzitnog carinskog ureda,
- c) "polazni carinski ured" - svaki carinski ured ugovorne strane u kojem počinje međunarodni prijevoz sve ili dijela robe (tereta), po postupku TIR. U smislu postupka TIR, nije neophodno da je polazni carinski ured ujedno i carinski ured koji obavlja izvozno carinjenje robe,
- d) "odredišni carinski ured" - svaki carinski ured ugovorne strane u kojem se završava međunarodni prijevoz sve ili dijela robe po postupku TIR,
- e) "ulazni usputni/tranzitni carinski ured (u daljnjem tekstu: ulazni usputni carinski ured)" - svaki carinski ured ugovorne strane preko kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner ulazi u carinsko područje ugovorne strane u toku prijevoza po postupku TIR,
- f) "izlazni usputni/tranzitni carinski ured (u daljnjem tekstu: izlazni usputni carinski ured)" - svaki carinski ured ugovorne strane preko kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner izlazi iz carinskog područja ugovorne strane u toku prijevoza po postupku TIR,
- g) "karnet TIR" - međunarodno prihvaćen carinski dokument kojim se pojednostavljaju carinske formalnosti u međunarodnom drumskom prijevozu robe, kako u državi polaska, tako i u državi tranzita i odredišta,
- h) "kupon" (*volet, voucher*) - dio lista karneta TIR koji se odvaja iz karneta (sadrži robni manifest i polja predviđena za službenu upotrebu carinskih organa). Komplet karneta TIR sastoji se od bijelih i zelenih listova. Bijeli listovi označeni su neparnim brojevima i služe za otvaranje postupka TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu i zelenih listova koji su označeni parnim brojevima i služe za okončanje postupka TIR u odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Zeleni kupon podijeljen je na donji, manji i gornji, veći dio, a oba dijela su međusobno odvojena perforacijom na način da se mogu lako odvojiti. Gornji, veći dio zelenog kupona zadržava odredišni ili izlazni usputni carinski ured, dok donji, manji dio vraća kao potvrdu prijema robe polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu (vidi član 11. ovog Uputstva),
- i) "talon" (*souche, counterfoil*) - dio lista koji trajno ostaje u karnetu TIR,
- j) "imalac karneta TIR" - lice kojem je izdat karnet TIR u skladu s odgovarajućim odredbama Konvencije TIR, i u čije ime je sačinjena carinska prijava u obliku karneta TIR, kojim izražava namjeru stavljanja robe u postupak TIR u polaznom carinskom uredu. Imalac karneta TIR je obavezan i odgovoran za to, da se vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR predoči svakom polaznom, usputnom i odredišnom carinskom uredu, uz ispunjenje ostalih obaveza i poštivanja odredaba Konvencije TIR,
- k) "carinski dug" - uvozne dažbine i drugi indirektni porezi primjenjivi na određenu robu,
- l) "početak postupka TIR" - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu, te da je carinski ured prihvatio karnet TIR,
- m) "završetak (okončanje) operacije TIR" - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Završetak operacije TIR može biti:
 - 1) *djelimičan završetak* - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen odredišnom carinskom uredu gdje je izvršen djelimičan istovar robe,
 - 2) *potpun završetak* - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom (ili ostatkom robe ako je bilo prethodnih djelimičnih istovara) i karnetom TIR, radi kontrole, predočen posljednjem odredišnom carinskom uredu,
 - 3) *s primjedbama* - ako stvarno stanje robe na vozilu, skupu vozila ili kontejneru ne odgovara podacima iz robnog manifesta karneta TIR. Tada postupak provoza ne može biti završen, u kom slučaju, postupajući odredišni carinski ured obavezno popunjava polje 27. (Rêserve) kupona br. 2 i polje 5. (Rêserve) talona br. 2. Takav karnet TIR, kod nacionalnog i međunarodnog udruženja garanta, se vodi kao otvoreni karnet, za koji može biti podnjet zahtjev za plaćanje carinskog duga,
 - 4) *bez primjedbi* - kada podaci o robi odgovaraju njenom stvarnom stanju,

- n) "razduženje (zaključenje) operacije TIR" - potvrda nadležnog carinskog organa da je operacija TIR na području ugovorne strane ispravno završena. Okončanje operacije TIR nadležni carinski organ utvrđuje na temelju poređenja podataka ili informacija s kojima raspolaže odredišni ili izlazni usputni carinski ured, te podataka ili informacija s kojima raspolaže polazni ili ulazni usputni carinski ured,
- o) "teška ili kabasta roba" (*engleski - "Heavy or bulky goods", francuski - "Marchandises pondereuses ou volumineuses"*) - označava svaki teški ili kabasti (glomazni) predmet koji se zbog svoje težine, veličine ili prirode obično ne prevozi u zatvorenom drumskom vozilu ili zatvorenom kontejneru,
- p) "Uvjerenje o odobrenju vozila/kontejnera za prijevoz robe pod carinskim obilježjem (u daljnjem tekstu: Uvjerenje o odobrenju) - uvjerenje na obrascu iz Priloga 4 Konvencije TIR, koje nadležni carinski organ, prema postupku predviđenom u Prilogu 3 Konvencije TIR, izdaje za vozilo koje, u pogledu konstrukcije i opreme, ispunjava tehničke uvjete za prijevoz robe pod carinskim obilježjem propisane u Prilogu 2 Konvencije TIR, odnosno za kontejnere u skladu sa Prilogom 7 Konvencije TIR. Uvjerenje o odobrenju mora biti važeće do kraja prijevozne operacije koja se odvija uz primjenu karneta TIR,
- r) "udruženje garant" - označava nacionalno udruženje odobreno od carinskog nadležnog organa ugovorne strane da bude jamac licima koja koriste postupak TIR,
- s) U Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) udruženje garant je Vanjskotrgovinska komora BiH - Udruženje međunarodnih drumskih prijevoznika robe (u daljnjem tekstu: Vanjskotrgovinska komora BiH),
- t) organizacija IRU (UNION INTERNATIONALE DES TRANSPORTS ROUTIERS) - Međunarodno udruženje (unija) drumskih prijevoznika, sa sjedištem u Ženevi. Organizacija IRU je jedino ovlaštena za štampanje karneta TIR, te istovremeno rukovodi izdavanjem, vraćanjem i čuvanjem karneta TIR.

GLAVA II. IZDAVANJE I UPOTREBA KARNETA TIR

Član 4.

(Izdavanje karneta TIR)

(1) Karnet TIR prijevozniku izdaje udruženje garant ugovorne strane u kojoj je vozilo registrirano. Izuzetno, udruženje garant jedne ugovorne strane izdaje karnet TIR prijevozniku iz druge ugovorne strane i to uz pismenu suglasnost udruženja garanta matične ugovorne strane prijevoznika kojem se izdaje karnet TIR. Takav karnet TIR važi samo za završetak navedene prijevozne operacije.

(2) Karnet TIR, u kojem su upisani IRU i naziv udruženja garanta izdavača, ovjeren potpisima i pečatima od istih i propisno popunjen od strane prijevoznika (imaoca karneta TIR), predstavlja međunarodnu važeću garanciju za robu koja se prevozi na osnovu karneta TIR.

(3) Za svako vozilo ili kontejner pojedinačno izdaje se samo jedan karnet TIR. Izuzetno, za jedno vozilo može se izdati i npr. dva karneta TIR, ako to vozilo ima dva potpuno odvojena tovarna prostora i svaki taj prostor ima zasebno važeće Uvjerenje o odobrenju.

Jedan karnet TIR se može izdati i za skup vozila (spojena vozila koja se kreću drumom kao jedna cjelina) ili za više kontejnera koji su utovareni na jedno vozilo ili na skup vozila. U tom slučaju, u robnom manifestu karneta TIR, odvojeno se naznačava sadržaj svakog pojedinačnog vozila u skupu vozila ili svakog kontejnera.

(4) Karnet TIR važi samo za jedno putovanje vozila ili kontejnera, te mora sadržavati toliko kupona koliko je potrebno za odnosni prijevoz robe.

(5) Prijevoz po karnetu TIR može obavljati samo prijevoznik koji je naveden u polju 3. na prvoj strani korica karneta TIR (naslovna strana karneta TIR - tvrdi papir narandžaste boje). Ustupanje karneta TIR među prijevoznicima nije dozvoljeno. Izuzetak vrijedi za vozila koja su uzeta u zakup, a odnos zakupa se dokazuje ugovorom o zakupu. U tom slučaju, Uvjerenje o odobrenju glasi na vlasnika vozila (zakupodavca), dok karnet TIR glasi na prijevoznika (zakupoprimca).

Član 5.

(Rok važnosti karneta TIR)

(1) Udruženje garant izdavač karneta TIR mora, prilikom izdavanja, odrediti rok važnosti karneta TIR, te u polju 1. na prvoj strani korica karneta TIR upisati krajnji datum važnosti karneta TIR. Poslije tog datuma, karnet TIR se ne može podnijeti polaznom carinskom uredu radi prijema (registriranja), tj. radi odobravanja prijevoza po sistemu TIR, odnosno poslije tog datuma isti se neće prihvatiti.

(2) Karnet TIR važi do završetka posla međunarodnog drumskog prijevoza robe (operacije TIR) u posljednjem određinom carinskom uredu, pod uvjetom da je polazni carinski ured primio (registrirao) karnet TIR prije krajnjeg datuma njegove važnosti ili na sam dan isteka važnosti (bez obzira što će roba stići u određeni ili usputni carinski ured tek nakon isteka važnosti karneta TIR). Uvjerenje o odobrenju mora biti važeće do kraja prijevozne operacije koja se odvija uz primjenu karneta TIR.

Član 6.

(Karnet TIR za "*tešku ili kabastu robu*" i žive životinje)

(1) Uz primjenu Konvencije TIR, u neplombiranom vozilu ili kontejneru može se prevoziti "*teška ili kabasta roba*", ako to odobri polazni carinski ured. Ovakav prijevoz odobrit će se samo ako se, po procjeni polaznog carinskog ureda, "*teška ili kabasta roba*", kao i bilo koji pribor uz tu robu, može lako identifikovati prema datom opisu ili se na njih mogu staviti carinska obilježja i/ili identifikacione oznake, kako bi se na taj način spriječila mogućnost zamjene ili uklanjanja te robe, bez ostavljanja vidljivih tragova.

Polazni carinski ured, može zahtijevati da se uz karnet TIR prilože liste pakovanja, fotografije, crteži, planovi i druga dokumenta koja su neophodna za identifikaciju "*teške ili kabaste robe*" koja se prevozi. U tom slučaju, polazni carinski ured će ovjeriti priložena dokumenta i jedan primjerak istih priključiti uz drugu stranu korice (unutrašnja strana prve korice) karneta TIR. U polju 8. u svim kuponima karneta TIR, moraju biti navedeni podaci o priloženim dokumentima.

Za vozilo ili kontejner kojim se prevozi "*teška ili kabasta roba*" nije potrebno Uvjerenje o odobrenju.

(2) Polazni carinski ured dužan je utvrditi da li su ispunjeni uvjeti za prijevoz "*teške ili kabaste robe*" predviđeni članom 29. Konvencije TIR. Carinski organ druge ugovorne strane prihvatit će odluku polaznog carinskog ureda, ukoliko, po njegovom mišljenju, ona nije u očiglednoj suprotnosti s navedenim članom.

(3) U slučaju prijevoza "*teške ili kabaste robe*" na koricama, kao i na svim kuponima karneta TIR mora da stoji napomena "*teška ili kabasta roba*", ispisana velikim štampanim slovima na engleskom (HEAVY OR BULKY GOODS) ili francuskom jeziku (MARCHANDISES PONDEREUSES OU VOLOMINEUSES). Navedenu napomenu unosi udruženje garant izdavač prilikom izdavanja karneta TIR prijevozniku.

(4) Ako se istim vozilom prevozi mješovita pošiljka koja se sastoji od obične robe i *"teške ili kabaste robe"*, moraju biti izdata dva karneta TIR, jedan karnet TIR posebno označen za prijevoz *"teške ili kabaste robe"*, a jedan za običnu robu.

(5) Ako se vozilo ili posebno vozilo i sâmno smatra teškom ili kabastom robom u kojoj se prevozi druga *"teška ili kabasta roba"*, potreban je samo jedan karnet TIR, koji na koricama i na svim kuponima nosi oznaku *"teška ili kabasta roba"*. Ako takvo vozilo prevozi običnu robu u tovarnom prostoru ili u kontejneru, vozilo ili kontejner mora prethodno biti odobreno za prijevoz robe pod carinskim obilježjem, tj. uz upotrebu karneta TIR, a na tovarni prostor ili kontejner moraju biti stavljena carinska obilježja.

(6) Usputni ulazni carinski organ ugovorne strane priznat će carinska obilježja i/ili identifikacione oznake koje je stavio nadležni carinski organ druge ugovorne strane. Međutim, oni mogu da stave i dodatna obilježja i/ili identifikacione oznake. U tom slučaju, podatke o novim carinskim obilježjima i/ili identifikacionim oznakama unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista (od kojeg zadržava kupon br. 1).

(7) Kod prijevoza *"teške ili kabaste robe"* odgovornost udruženja garanta odnosi se ne samo na robu navedenu u karnetu TIR, već i na robu koja se, iako nije navedena u karnetu TIR, nalazi na platformi za utovar ili među robom koja je navedena u karnetu TIR.

(8) Pri prijevozu živih životinja po karnetu TIR primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisane za *"tešku ili kabastu robu"*.

Član 7.

(Prijevoz po karnetu TIR robe koja podliježe ograničenjima i kontrolama i primjena nacionalnih propisa)

(1) Odredbe Konvencije TIR ne isključuju primjenu ograničenja i kontrola propisanih na osnovu nacionalnih propisa ugovorne strane iz oblasti javnog morala, javne bezbjednosti, zaštite zdravlja i života ljudi, veterinarske ili fitosanitarne kontrole, niti naplatu iznosa propisanih tim propisima. Odredbe Konvencije TIR ne isključuju ni primjenu drugih nacionalnih ili međunarodnih odredbi kojima je reguliran prijevoz.

(2) Ukoliko se u carinsko područje BiH, uz upotrebu karneta TIR, unosi roba koja podliježe veterinarskoj, fitosanitarnoj ili drugoj propisanoj inspekcijskoj kontroli koja se provodi na graničnom prijelazu, carinski organ dužan je zadržati takve pošiljke do dolaska nadležnog inspektora. Nakon što nadležni inspektor na graničnom prijelazu izvrši pregled, carinski organ je dužan staviti nova carinska obilježja (o kojima podatke unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1.). Kasnije otvaranje vozila u provozu nije dozvoljeno, osim izuzetno u posebnim slučajevima na zahtjev carinskog organa.

(3) Kako bi utvrdio da li je u pitanju pošiljka za koju je obavezna veterinarska, fitosanitarna ili druga propisana kontrola, postupajući carinski ured provjerit će postoji li u karnetu TIR već navedena kakva napomena o tome, ili u izuzetnim slučajevima može zahtijevati prijevod opisa robe.

Član 8.

(Izuzeće od prijevoza po karnetu TIR alkohola i duhanskih proizvoda)

Alkoholna pića i duhanski proizvodi, neovisno od količine, osim piva, vina i sirovog duhana, ne mogu se prevoziti na osnovu karneta TIR. Organizacija IRU takve karnete trenutno ne izdaje, a ni

Sporazum o garanciji između Uprave za indirektno oporezivanje (u daljnjem tekstu: UIO) i udruženja garanta Vanjskotrgovinske komore BiH ne pokriva prijevoz alkohola i duhana po karnetu TIR.

GLAVA III. OBRAZAC KARNETA TIR I POPUNJAVANJE

Član 9.

(Obrazac karneta TIR)

(1) Obrazac karneta TIR sastoji se od:

- a) naslovne strane prednje korice karneta narandžaste boje,
- b) robnog (žutog) manifesta, koji se ne koristi za carinske svrhe,
- c) odgovarajućeg broja listova bijele i zelene boje, koji se sastoje iz kupona i talona (br.1 i br. 2),
- d) obrasca zapisnika o nalazu (obrazac za podnošenje službenog izvještaja),
- e) zadnje korice karneta TIR narandžaste boje, s identifikacionom karticom (odrezak) koja se može odvojiti.

(2) Karnet TIR može imati 4, 6, 14 i 20 listova (kupona). Svi listovi su obilježeni uzastopnim brojevima. Ukupan broj listova (kupona) ovisi od broja polaznih, tranzitnih i odredišnih država za odnosnu operaciju TIR.

U okviru posla međunarodnog drumskog prijevoza robe može biti uključeno više polaznih i odredišnih carinskih ureda, s tim da polaznih i odredišnih carinskih ureda može biti najviše četiri.

Kada se radi o jednom polaznom i jednom odredišnom carinskom uredu, karnet TIR mora da sadrži najmanje dva lista (set od jednog bijelog i jednog zelenog lista) za državu polaska, dva lista za državu odredišta i po dva lista za svaku tranzitnu državu. Za svaki dodatni polazni ili odredišni carinski ured potrebna su dva dodatna lista.

(3) Na vrhu naslovne strane prednje korice karneta TIR, kao i na svim kuponima, odštampan je naziv međunarodnog udruženja koje je ovlašteno za štampanje i izdavanje karneta TIR (organizacija IRU), te broj karneta TIR (koji se sastoji od dva latinična slova i osam brojeva, npr. MX51000000), koji broj je, osim na kuponima, odštampan i na svim talonima.

Na karnetu TIR ne smije se brisati ili pisati preko teksta. Ako je potrebno ispraviti neki podatak unesen u karnet TIR, to se vrši tako što se pogrešan podatak precrta, a upiše se ispravan podatak. Svaka ispravka mora biti potpisana od lica koje vrši ispravku i ovjerena od carinskog organa (potpis i pečat). Ispravku podataka u polju 1.-3. na naslovnoj strani prednje korice karneta TIR može vršiti samo udruženje garant koje je izdalo karnet TIR, koje udruženje i ovjerava tu ispravku potpisom i pečatom.

(4) Karnet TIR je štampan na francuskom jeziku, osim naslovne strane prednje korice karneta TIR na kojoj su polja štampana i na engleskom jeziku. Pravila za upotrebu karneta TIR štampana su na francuskom jeziku na drugoj strani korica karneta TIR, a prijevod istih na engleskom jeziku.

(5) Imalac karneta TIR, ili njegov zastupnik, mora da se potpiše i upiše datum u robnom (žutom) manifestu i na svim popunjenim kuponima karneta TIR (polje 14. i 15.) koji će se koristiti za prijevoznu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda.

Član 10. (Robni manifest)

(1) Robni manifest u karnetu TIR popunjava se na jeziku države otpreme, osim ako carinski organ ne dozvoljava upotrebu drugog jezika. Carinski organ tranzitne države može da zahtijeva prijevod robnog manifesta na njihov jezik, radi čega se preporučuje prijevoznicima da vozače vozila snabdiju neophodnim prijevodima. Prilikom otpreme robe iz BiH, robni manifest se popunjava na jednom od službenih jezika u BiH.

(2) Podaci u robnom manifestu karneta TIR mogu biti ukucani na mašini ili unijeti ručno, s tim da moraju biti čitki na svim listovima.

(3) U robnom manifestu, radi jasne identifikacije i bez dvosmislenosti u odnosu na mjere carinske kontrole, navodi se trgovački opis robe, npr. TV, video, veš mašina. Zbirni nazivi za robu, kao npr.: "razna roba", "tehnička roba", "odjeća" i slično, nisu prihvatljivi za trgovački opis robe. Opis robe mora biti tačan i takav da omogućava njenu identifikaciju, te da se na osnovu istog lako može utvrditi vrijednost za obračun eventualnog carinskog duga, u slučaju da roba ne bude predočena odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Navodi se i broj pakovanja za svaku robu. Za rasutu robu navodi se količina te robe u odgovarajućoj mjernoj jedinici.

(4) Ako u robnom manifestu karneta TIR (u polju 10.) nema dovoljno prostora za unošenje podataka za svu robu koja se prevozi, kuponima se mogu pripojiti posebni listovi (istog modela kao robni manifest) ili komercijalna dokumenta (faktura, proforma-fakture, ...) koja sadrže sve podatke tražene u robnom manifestu. U tom slučaju, svi kuponi moraju da sadrže sljedeće podatke: podatke o priloženim dokumentima (polje 8.), broj i vrstu koleta ili artikala i ukupnu bruto masu robe navedene u priloženim listovima (polje 9. do 11.).

Pripajanje dodatnih dokumenata kuponima carinski ured obaviti će tako što će, uz drugu stranu korice karneta TIR, pričvrstiti ta dokumenta upotrebom kancelarijske klamerice ili druge spojnice koja treba da bude tako postavljena da njihovo uklanjanje ostavi vidljive tragove na karnetu TIR i ovjeriti pečatom. Kopiju pripojenih dokumenata carinski ured zadržava uz kupon koji ostaje kod tog ureda.

(5) Pravila za upotrebu karneta TIR dozvoljavaju korištenje tovarnih listova kao priloga karnetu TIR, čak i kada bi inače u robnom manifestu bilo dovoljno prostora da se unesu podaci o svojoj robi koja se prevozi. Međutim, to je dozvoljeno samo ako su tovarni listovi istog modela kao robni manifest i uz ispunjenje pravila navedenih u stavu (4) ovog člana.

(6) Kada je karnet TIR izdat za skup vozila ili za više kontejnera koji su utovareni na jedno vozilo ili na skup vozila, u tom slučaju, radi pojednostavljenja carinske kontrole sadržaja vozila ili kontejnera, u robnom manifestu karneta TIR odvojeno se upisuje sadržaj svakog pojedinačnog vozila u skupu vozila ili svakog kontejnera, a ispred tih podataka navodi se registarski broj vozila ili identifikacioni broj kontejnera (polje 9.).

(7) Ako se na vozilu nalazi roba namijenjena za više polaznih i odredišnih carinskih ureda, u robnom manifestu podaci o robi moraju biti jasno i odvojeno navedeni za svaki od tih ureda.

(8) U slučaju kada carinski ured, pri pregledu robe, uzme uzorke, podatke o uzetim uzorcima navodi u robnom manifestu karneta TIR (u polju 10.).

Član 11.
(Popunjavanje karneta TIR)

(1) Karnet TIR se popunjava na jeziku države otpreme, osim ako carinski organ ne dozvoljava upotrebu drugog jezika. Značenje i popunjavanje pojedinih polja karneta TIR navedeno je u stavu (2) do (10) ovog člana.

Svi podaci moraju biti čitko upisani i vidljivi na svim listovima u karnetu TIR, u protivnom carinski ured neće prihvatiti karnet TIR, kao ni u slučaju kada karnet TIR nije ispunjen ili je djelimično ispunjen i kada nije zaključen od strane izlaznog usputnog carinskog ureda susjedne države.

(2) Prva strana korica karneta TIR, popunjava se:

a) polja (1. do 4.) koja popunjava udruženje garant izdavač karneta, prilikom izdavanja:

Polje	Naziv polja	Podaci koji se upisuju
1.	Datum važenja	Upisuje se krajnji datum (zadnji dan) važenja karneta TIR, nakon kog datuma karnet TIR polazni carinski ured ne može prihvatiti. Operacija TIR, koja je počela do tog datuma ili na taj datum, pokrivena je garancijom udruženja garanta do njenog završetka.
2.	Naziv udruženja garanta	Upisuje se naziv, adresa i identifikacioni broj (dodijeljen od IRU) udruženja garanta koje je izdalo karnet TIR, te država ili ISO oznaka države udruženja garanta.
3.	Imalac karneta TIR	Upisuju se naziv, adresa i identifikacioni broj imaoca karneta TIR, te država ili ISO oznaka države imaoca karneta TIR. Identifikacioni broj se dodjeljuje prilikom prijema prijevoznika u TIR sistem, u skladu s odredbama Priloga 9 Konvencije TIR.
4.	Potpis i pečat	Potpis ovlaštenog lica i pečat udruženja garanta koje je izdalo karnet TIR.
5.	Potpis	Unaprijed je utisnut potpis sekretara IRU.

b) polja (6. do 12.) koja popunjava imalac karneta TIR prije upotrebe, odnosno početka prijevoza:

6.	Država/države polaska	Upisuje se država, odnosno države gdje se roba utovara (gdje počinje TIR prijevoz).
7.	Država/države odredišta	Upisuje se država, odnosno države gdje će se okončati prijevoz TIR.
8.	Registarska(e) oznaka(e) drumskog/kih vozila	Upisuje se registarska oznaka vozila ili skupa vozila na koje je utovarena roba koja se prevozi po karnetu TIR. Pored registarske oznake vučnog vozila, upisuje se i registarska oznaka prikolice i poluprikolice. Ukoliko se prikolica ili poluprikolica, prema propisima matične države, ne registruje, umjesto registarskog broja upisuje se identifikacioni (fabrički) broj ili broj šasije.
9.	Uvjerenje o odobrenju vozila	Upisuje se broj i datum Uvjerenja o odobrenju, koji je upisan u polju 7. Uvjerenja.
10.	Kontejner	Upisuje se identifikacioni broj ili brojevi kontejnera, ako se roba prevozi u kontejneru.
11.	Napomene	Upisuje se samo relevantna napomena (npr. "rasuto" ili "teška ili kabasta roba" i slično).
12.	Potpis	Potpis imaoca karneta TIR.

- c) postupajući carinski ured ne popunjava polja na prednjoj strani korica, ali treba provjeriti pravilnost upisanih podataka i rok važnosti karneta TIR. Ako je potrebno, ovjerava izmijenjene podatke, osim ako se radi o izmjeni podataka u polju 1. do 3., koje podatke može izmijeniti i ovjeriti samo udruženje garant koje je izdalo karnet TIR,
- d) datum u karnetu TIR navodi se na sljedeći način: dd/mm/gggg (npr. 10/03/2010).

ROBNI (ŽUTI) MANIFEST

(3) Robni (žuti) manifest:

- a) robni (žuti) manifest je prvi list u karnetu TIR, koji nosi oznaku "VOLET N° 1/ N° 2" (kupon ili list br. 1/br. 2) i naziv "GOODS MANIFEST" (POPIS ROBE) i trajno ostaje u karnetu TIR. Ovaj list se ne koristi za carinske svrhe i isti, ni u jednom polju, ne ovjerava carinski ured,
- b) raspored značenja polja od 1. do 15. je u svim listovima posve jednak, te imalac karneta TIR, prije početka prijevoza, istovremeno prilikom popunjavanja polja 2., 4. do 15. žutog lista br. 1/br. 2, pomoću indiga, popunjava ta polja i na svim kuponima br. 1 i br. 2 (bijeleg i zelene boje) potrebnim za operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda (podaci moraju biti čitko upisani i vidljivi na svim listovima).

KUPON BR. 1 (BIJELE BOJE) I KUPON BR. 2 (ZELENE BOJE)

(4) U kuponu bijele boje (kupon br. 1, koji nosi oznaku "VOLET N° 1") i kuponu zelene boje (kupon br. 2, koji nosi oznaku "VOLET N° 2"), polja se popunjavaju na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podaci koji se upisuju
1.	Oznaka	U ovom polju unaprijed je odštampan naziv "CARNET TIR" i njegov broj sa naslovne strane.
2.	Polazni carinski ured	Upisuje se naziv polaznih carinskih ureda, po redu kojim će se roba utovarati. U jednom prijevozu po postupku TIR ne može biti više od ukupno četiri polazna i odredišna carinska ureda (broj polaznih carinskih ureda može biti od jedan do tri, ovisno od broja odredišnih carinskih ureda). Svi polasci (utovari) moraju se izvršiti prije prvog istovara.
3.	Naziv međunarodne organizacije	Unaprijed je odštampan žig IRU.
	Samo za službenu upotrebu (<i>Pour usage officiel</i>)	Upisuje se svaki podatak koji olakšava carinsku kontrolu (npr. podatak o izveznoj carinskoj prijavi i napomena "IZVOZ" (vidi član 16. stav (4), član 32. stav (2) tačka d) i član 33. stav (2) tačka c) ovog Uputstva) ili drugo.
4.	Imalac karneta TIR	Upisuje se naziv, adresa, identifikacioni broj, te država ili ISO oznaka države imalaca karneta TIR.
5.	Država/države polaska	Upisuje se država, odnosno države gdje se roba utovara (gdje počinje TIR prijevoz).
6.	Država/države odredišta	Upisuje se država, odnosno države gdje će se završiti prijevoz TIR.
7.	Registarska(e) oznaka(e) drumskog/kih vozila	Upisuje se registarska oznaka drumskog vozila ili skupa vozila na koje je utovarena roba koja se prevozi po karnetu TIR. Pored registarske oznake vučnog vozila, upisuje se i registarska oznaka prikolice i poluprikolice. Ukoliko se prikolica ili poluprikolica, prema propisima matične države, ne registruje umjesto registarskog broja upisuje se identifikacioni (fabrički) broj ili broj šasije.

8.	Dokumenta priložena uz robni manifest	Upisuju se podaci o dokumentima priloženim uz robni manifest (CMR, otpremnica, lista pakovanja, faktura, carinska prijava i slično) koji čine njegov sastavni dio. Ako se prevozi "teška ili kabasta roba" na koju se ne mogu staviti carinska obilježja, radi identifikacije te robe, mogu se priložiti fotografije, skice, nacrti, koji prilozi se upisuju u ovo polje. Ako u polju 9. i 10. nema dovoljno prostora za opis sve utovarene robe, dodaje se dodatni popis koji sadrži sve potrebne podatke, te se pripaja svim dokumentima potrebnim za taj prijevoz, a podaci o dodatnom popisu upisuju se u polje 8. (vidi član 10. ovog Uputstva).
9.	a) Odjeljak/ci za robu ili kontejneri b) Oznaka ili brojevi koleta ili artikala	a) Upisuje se odvojeno oznaka kontejnera ili prostora u vozilu gdje je roba utovarena, b) upisuje se oznaka i brojevi koleta ili artikala ako postoje, radi identifikovanja robe.
10.	Broj i vrsta koleta ili artikala, opis robe	Upisuje se broj i vrsta koleta ili artikala po vrsti svake robe. Ako je prostor u polju 10. nedovoljan za opis cijele količine utovarene robe, dodaje se dodatni list s popisom (robnim manifestom), o kojem se podaci unose u polje 8. Podaci u ovom polju trebaju biti što precizniji, kako bi se omogućila pravilna identifikacija robe.
11.	Bruto masa u kg	Upisuje se bruto masa robe u kg.
12.	Ukupan broj koleta upisan u robnom manifestu za određene carinske urede	Upisuje se ukupan broj koleta navedenih u robnom manifestu, a u podpolja 1., 2. i 3. upisuje se naziv (grad) određene carinske urede i broj koleta namijenjenih za svaki pojedini određeni carinski ured. Određenih carinskih ureda ne može biti više od tri, ovisno od broja polaznih carinskih ureda (vidi polje 2.). Konvencija TIR dopušta promjenu određene carinske urede tokom puta (prijevoza) robe.
13. 14. i 15.	Izjavljujem da su podaci upisani u polju 1.-12. tačni i potpuni; mjesto; datum i potpis imaoča karneta TIR ili njegovog zastupnika	Upisuje se datum potpisivanja, mjesto i potpis imaoča karneta TIR ili njegovog zastupnika, te stavlja pečat ili žig. Ispunjavanjem ovog polja imalac karneta TIR preuzima odgovornost da su podaci unijeti u karnet TIR tačni i potpuni.
16.	Obilježja ili identifikacione oznake (broj, identifikacija)	Upisuje se broj i oznake carinskih obilježja. U slučaju stavljanja novih carinskih obilježja (npr. u slučaju oštećenja, pregleda robe radi inspeksijskih kontrola i slično), upisuju se i ovjeravaju podaci o tim obilježjima, dok se prethodno upisani podatak u ovom polju precrta.
17.	Polazni carinski ured, potpis carinskog službenika, pečat i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat polaznog carinskog ureda i datum.
18.	Potvrda da je roba stavljena pod nadzor (polazni ili ulazni usputni carinski ured)	Upisuje se naziv polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda u kojem je roba stavljena u postupak TIR.
19.	Carinska obilježja nisu oštećena	U prvom polaznom carinskom uredu u kojem se karnet TIR otvara (postupak započinje) ovo polje se ne popunjava, dok se u ostalim polaznim carinskim uredima ovo polje označi sa "X", ako se utvrdi da su carinska obilježja neoštećena.

		U slučaju da su carinska obilježja oštećena, stavljaju se nova obilježja, polje 19. se ne popunjava, nego se u polje 16. svih popunjenih kupona karneta TIR upisuju podaci o novim carinskim obilježjima.
20.	Rok za provoz (predaju robe)	Upisuje se rok (datum) do kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner s robom i karnetom TIR, mora biti predloženo određnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu.
21.	Registrirano kod carinskog ureda	U prvo podpolje (veće) upisuje se naziv polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda koji je primio (registrirao) karnet TIR, a u drugo podpolje (manje) upisuje se redni broj iz elektronskog kontrolnika TIR karneta koji se vodi u informacionom programu ASYCUDA (u daljnjem tekstu: kontrolnik TIR karneta).
22.	Razno (ugovorena ruta, carinski ured kojem roba mora biti predložena, itd.)	Upisuje se naziv određnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem roba mora biti predložena. Kada je to potrebno, navode se i drugi podaci (npr. putni pravac ako je određen i slično).
23.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat polaznog ili usputnog ulaznog carinskog ureda i datum ovjere.
24.	Ovjera o završetku postupka TIR	Upisuje se naziv određnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem je vozilo, skup vozila ili kontejner s pripadajućom robom i karnetom TIR predložen, te broj pod kojim je, kod tog ureda, odnosni kupon br. 2 zaveden u kontrolnik TIR karneta.
25.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako se pri predloženju robe određnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu utvrdi da carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena.
26.	Broj koleta za koje je potvrđen završetak postupka TIR	Ovo polje popunjava samo određni carinski ured (nikad usputni carinski ured), u koje upisuje broj koleta za koja je u tom uredu operacija TIR završena.
27.	Primjedbe za završetak postupka TIR	Ovo polje se popunjava samo u slučaju kada se otkriju nepravilnosti povezane s prijevozom robe (otrgnuta ili oštećena carinska obilježja, nestala roba,..), koje bi kasnije mogle prouzrokovati nastanak carinskog duga. Upisuje se veliko štampano slovo "R" i opiše nepravilnost. U tom slučaju, ovisno o situaciji, može se popuniti i priložiti "zapisnik o nalazu".
28.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat određnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

(5) Polje 9., 10. i 11. mora biti popunjeno tako da je roba odvojeno navedena za svaki pojedini polazni i određni carinski ured, kao i da je odvojeno navedena roba utovarena u svako pojedino vozilo ili kontejner.

(6) Polja kupona karneta TIR popunjavaju:

- a) imalac karneta TIR - polje 2., 4. do 15. svih kupona u karnetu TIR (u žutom (robnom) manifestu, tj. kuponu br. 1/br. 2 i u svim kuponima (br. 1 i br. 2) bijele i zelene boje), prije početka prijevoza, odnosno prije predloženja vozila, skupa vozila ili kontejnera s robom polaznom carinskom uredu,
- b) polazni carinski ured (prilikom otvaranja karneta TIR) ili ulazni usputni carinski ured - polje 16. do 23. (polje 18. do 23. kupona br. 1 bijelih listova popunjava tako da podaci budu čitki i vidljivi u istim poljima i na prvom sljedećem kuponu zelene boje br. 2 (npr. preko indiga),

- c) odredišni ili izlazni usputni carinski ured popunjava polje 24. do 28. kupona br. 2 zelenog lista (polje 26. popunjava samo odredišni carinski ured).

(7) Polazni carinski ured, u kojem postupak TIR započinje, ispunjava i ovjerava polje 16. i 17. u svim popunjenim kuponima u karnetu TIR (bijele i zelene boje) potrebnim za odnosnu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda. U slučaju da postoji više polaznih carinskih ureda, postupa se u skladu sa članom 18. stav (4) ovog Uputstva.

TALON BR. 1 (BIJELE BOJE)

(8) Talon bijelih listova (talon br. 1), koji nosi oznaku "SOUCHE N° 1", trajno ostaje u karnetu TIR, a popunjava ga polazni ili ulazni usputni carinski ured (pri ulasku robe po karnetu TIR u carinsko područje ugovorne strane), na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podaci koji se upisuju
1.	Naziv carinskog ureda	Upisuje se naziv polaznog carinskog ureda ili ulaznog usputnog carinskog ureda pri ulasku robe u ugovornu stranu.
2.	Pod brojem	Upisuje se broj iz kontrolnika TIR karneta pod kojim je odnosni karnet TIR zaveden kod carinskog ureda iz polja 1.
3.	Stavljena carinska obilježja	Upisuju se podaci iz polja 16. kupona br. 1. Ovo polje se popunjava samo u polaznom carinskom uredu, a u ulaznom usputnom carinskom uredu samo u slučaju da se carinska obilježja promijene.
4.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena. Popunjava ga samo ulazni usputni carinski ured.
5.	Razno (ugovorena ruta, carinski ured kojem roba mora biti predočena, itd.)	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem roba mora biti predočena. Isto kao i polje 22. kupona br. 1. Upisuje se i naznaka "CARINSKA PRATNJA", ako je ista određena (vidi član 21. ovog Uputstva).
6.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

TALON BR. 2 (ZELENE BOJE)

(9) Talon zelenih listova (talon br. 2), koji nosi oznaku "SOUCHE N° 2", trajno ostaje u karnetu TIR, a popunjava ga odredišni ili izlazni usputni carinski ured (pri istupu robe po karnetu TIR iz carinskog područja ugovorne strane), na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podaci koji se upisuju
1.	Naziv carinskog ureda	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda pri istupu robe iz ugovorne strane.
2.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako se pri predočenju robe odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu utvrdi da carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena.
3.	Broj koleta za koje je potvrđen završetak postupka TIR	Ovo polje popunjava samo odredišni carinski ured, u koje upisuje broj istovarenih koleta za koja se završava operacija TIR. U slučaju kada se samo za dio robe završava operacija TIR, karnet TIR se zaključuje djelimično (upisivanjem u ovo polje

		broja istovarenih koleta za koje se u postupajućem odredišnom carinskom uredu završava operacija TIR).
4.	Stavljena nova carinska obilježja	Ovo polje se označi sa "X", ako nisu stavljena nova carinska obilježja. Ako su stavljena nova carinska obilježja, ista se upisuju u ovo polje.
5.	Primjedbe za završetak postupka TIR	Upisuje se veliko štampano slovo "R" i opiše utvrđena nepravilnost, u slučaju da se otkriju nepravilnosti povezane s prijevozom robe (otrgnuta ili oštećena carinska obilježja, nestala roba,..), koje bi kasnije mogle prouzrokovati nastanak carinskog duga. Precizno se navode nepravilnosti zbog kojih karnet TIR ne može biti potpuno zaključen. Ispunjavanje ovog polja, u gore navedenom slučaju, je obavezno, jer neispunjavanje istog znači da je karnet TIR zaključen bez primjedbi, što kasnije onemogućava eventualni zahtjev za naplatu carinskog duga od udruženja garanta.
6.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

(10) Ako je polazni carinski ured istovremeno i izlazni usputni carinski ured, provodi radnje iz nadležnosti oba ta ureda, pri čemu je dužan popuniti i bijeli i zeleni list, te iz karneta TIR odvojiti kupon br. 1 i kupon br. 2 i zajedno ih odložiti u arhivu.

Član 12.

(Zapisnik o nalazu u karnetu TIR)

(1) Zapisnik o nalazu (Procès-verbal de constat (fra.) ili certified report (eng.) je tanki žuti list, koji se u karnetu TIR nalazi iza posljednjeg zelenog lista, a ispred zadnje korice karneta TIR. Obrazac zapisnika o nalazu štampan je na engleskom jeziku.

(2) Obrazac zapisnika o nalazu koristi se za unos podataka o događajima tokom TIR prijevoza, kao što je nesreća ili neka druga nezgoda ili nepravilnost (npr. ako je oštećeno carinsko obilježje, roba ili vozilo, ako je roba uništena ili oštećena, a da carinsko obilježje nije oštećeno ili kada je potrebno da se roba pretovari ili da se odmah istovari).

(3) Zapisnik o nalazu, po potrebi, može da se napiše na poleđini i na drugom jeziku, osim na francuskom jeziku, ovisno od slučaja.

(4) Ako se u toku prijevoza TIR carinska obilježja slučajno unište ili polome ili ako se uništi ili ošteti roba, prijevoznik o tome mora odmah obavijestiti carinski organ, ako je bilo koji carinski organ u blizini. Ako u blizini nema carinskog organa, prijevoznik mora obavijestiti bilo koji drugi nadležni organ (npr. policiju) države u kojoj se nalazi. Nadležni organ mora, na obrascu zapisnika o nalazu koji se nalazi u karnetu TIR, u najkraćem roku, sastaviti i ovjeriti zapisnik o nalazu.

(5) U slučaju nesreće koja zahtijeva pretovar robe u neko drugo vozilo ili kontejner, pretovar se može obaviti samo u prisustvu jednog od organa iz stava (4) ovog člana, koji organ sačinjava zapisnik o nalazu. Ako u karnetu TIR nema oznake za "*tešku ili kabastu robu*", vozilo ili kontejner u koje je roba pretovarena, mora biti odobreno za prijevoz na osnovu Konvencije TIR. Osim toga, na vozilo ili kontejner stavljaju se nova carinska obilježja, a podaci o njima unose se u zapisnik o nalazu. Ako nije na raspolaganju nijedno takvo vozilo ili kontejner, roba se može pretovariti na drugo vozilo ili kontejner koje nije odobreno za prijevoz na osnovu Konvencije TIR, pod uvjetom da tovarni prostor

pruža adekvatno obezbjeđenje. U tom slučaju, carinski organ naredne ugovorne strane će cijeniti da li može dozvoliti da se tim vozilom ili kontejnerom nastavi prijevoz na osnovu karneta TIR.

(6) U slučaju neposredne opasnosti koja zahtijeva istovar sve ili dijela utovarene robe, prijevoznik može sam preduzeti radnje u vezi predmetne robe na vlastitu inicijativu, bez zahtjeva ili čekanja odluke nadležnog organa iz stava (4) ovog člana. U takvom slučaju, prijevoznik, uz podnošenje dokaza da je bio prinuđen preduzeti mjere radi očuvanja robe, vozila ili kontejnera, mora obavijestiti jedan od nadležnih organa, sa zahtjevom da taj organ provjeri lokaciju, pregleda robu, plombira vozilo i da o tom događaju sastavi zapisnik o nalazu.

(7) Ovjeren zapisnik o nalazu ostaje u karnetu TIR, a odredišni carinski ured, za potrebe provedbe postupka, zadržava njegovu kopiju i istu priključuje odgovarajućem kuponu broj 2. kojeg taj ured zadržava.

(8) Zapisnik o nalazu popunjava nadležni organ, na zahtjev imaoća karneta TIR, na sljedeći način:

Polje	Podaci koji se upisuju
1.	Upisuje se naziv svih uključenih polaznih carinskih ureda.
2.	Unaprijed odštampana oznaka " CARNET TIR " i njegov broj sa naslovne strane.
3.	Unaprijed je odštampan žig IRU.
4.	Upisuju se registarska oznaka vozila ili skupa vozila ili identifikacioni broj kontejnera.
5.	Imalac karneta TIR je prethodno (unaprijed) unio svoje podatke, uključujući i njegov identifikacioni broj.
6.	Ovo polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako su carinska obilježja neoštećena, - u desni kvadratić, ako su carinska obilježja oštećena.
7.	Ovo polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako je prostor za robu/kontejner neoštećen, - u desni kvadratić, ako je prostor za robu/kontejner oštećen.
8.	Upisuju se bilo koje korisno zapažanje, primjedba ili dodatni podatak.
9.	Ova polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako nije utvrđen manjak robe, - u desni kvadratić, ako je utvrđen manjak robe. Dalje je potrebno dodatno popuniti polje 10. do 13. i navesti koliko robe je uništeno ili nedostaje.
10.	a) Odjeljak za robu - upisuju se oznake kontejnera ili tovarnog prostora (odjeljka za robu), b) Oznake koleta - upisuju se oznake i brojevi koleta ili artikala.
11.	Upisuju se podatak o broju i vrsti koleta po vrsti robe.
12.	Upisuje se potrebna oznaka: - M, za robu koja je manjak (<i>missing</i>), - D, za uništenu robu (<i>destroyed</i>).
13.	Upisuje se količina robe koja nedostaje ili je uništena.
14.	Upisuje se datum, mjesto i okolnosti nesreće.
15.	Popunjava se sa "X" kvadratić odgovarajućeg polja, ovisno o mjerama koje su preduzete za omogućavanje nastavka prijevoza po karnetu TIR, i to: - gornje polje, ako su stavljena nova carinska obilježja, uz navođenje broja i oznaka tih obilježja, - srednje polje, ako je roba pretovarena na drugo vozilo ili kontejner (u tom slučaju vidi polje 16.), - donje polje, ako su preduzete ostale mjere.
16.	Popunjava se u slučaju pretovara robe na drugo vozilo ili kontejner, a navode se sljedeći podaci: a) Registarska oznaka vozila na koje je pretovar robe izvršen. Ako je to vozilo bilo odobreno za prijevoz po karnetu TIR, tada se u lijevo polje stavlja oznaka "X" i dalje se

	navodi broj i datum Uvjerenja o odobrenju. Ako vozilo nije odobreno za prijevoz po karnetu TIR, oznaka "X" stavlja se u desno polje. Navode se i podaci o novim carinskim obilježjima. b) Identifikaciona oznaka kontejnera na koji je pretovar robe izvršen. Navode se podaci kao za vozilo.
17.	Upisuje se naziv organa koji je sastavio zapisnik o nalazu, mjesto i datum. Ovjerava se pečatom organa i potpisom osobe koja je sastavila zapisnik.
18.	Ovjera od strane sljedećeg carinskog ureda uključenog u TIR postupak. Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum prispjeća (predočenja) robe. Ukoliko dio robe nedostaje ili je uništena, a ostatak robe treba isporučiti, robni manifest u karnetu TIR i podaci o carinskim obilježjima moraju se ispraviti na svim preostalim kuponima i upisati u polje 4. odnosnog talona br. 2 koji ostaje u karnetu TIR. Ako je zapisnik sastavio neki od carinskih ureda, u tom slučaju taj ured ovjerava i polje 17. i polje 18. zapisnika, obzirom da je i preduzeo radnje iz nadležnosti carinskog organa navedene u ovom polju.

Član 13.

(Identifikaciona kartica i zadržavanje karneta TIR)

(1) Identifikaciona kartica karneta TIR (odrezak) nalazi se na spoljašnoj strani zadnje korice karneta TIR, na kojoj je odštampan kod/broj karneta TIR. Ova kartica služi kao potvrda (dokaz) prijevozniku da je carina zadržala karnet TIR u slučaju kada je postupajući carinski ured zadržao karnet TIR iz određenog razloga, npr. zbog sumnje da se radi o prijevari, nepravilnostima ili je karnet TIR nevažeći (ukraden, isključen imalac karneta TIR iz sistema TIR) i drugo.

(2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, postupajući carinski ured iz karneta TIR odvojiti će identifikacionu karticu (perforirana je), istu ovjeriti (datum, potpis službenika i otisak pečata) i potom je vratiti imalocu karneta TIR, a zadržati će karnet TIR. Taj ured, zadržani karnet TIR dostaviti će Sektoru za carine UIO, a kopiju istog zadržati će za potrebe eventualnog preduzimanja daljnjih radnji. Sektor za carine primljeni zadržani karnet TIR dostavlja udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH da ga vrati nacionalnom udruženju garantu koje je taj karnet izdalo.

GLAVA IV. POSTUPANJE CARINSKOG UREDA PO KARNETU TIR

Član 14.

(Postupak u polaznom carinskom uredu i otvaranje karneta TIR)

(1) Prijevoznik koji namjerava prevoziti robu u međunarodnom prometu u skladu s odredbama Konvencije TIR, tj. uz upotrebu karneta TIR, mora vozilo, skup vozila ili konetejner s robom dovesti u polazni carinski ured, radi carinske kontrole. Karnet TIR otvara se u polaznom carinskom uredu, koji ured može biti u državi polaska robe, ili u državi u kojoj imalac karneta TIR obavlja svoju djelatnost, ili u državi u kojoj je nastanjen. Uz pravilno popunjen karnet TIR, prijevoznik mora polaznom carinskom uredu podnijeti i druge isprave, odnosno prateća dokumenta (faktura, prijevozni list CMR, izvozna carinska prijava i slično). Polaznom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Za robu koja se otprema iz BiH po karnetu TIR, karnet TIR se može otvoriti (čime i započinje prijevoz i postupak TIR) u carinskim ispostavama navedenim u Prilogu 1. ovog Uputstva ili u graničnim carinskim uredima navedenim u Prilogu 2. iz člana 15. stav (6) ovog Uputstva.

(3) Prijevoznik sam odlučuje u kojem će polaznom carinskom uredu započeti prijevoz i postupak TIR i u kojem carinskom uredu će ga završiti.

(4) Za pregled robe, koja se prevozi po karnetu TIR, nadležan je polazni carinski ured u kojem se karnet TIR otvara. Polazni carinski ured je odgovoran za kontrolu ispravnosti podataka u karnetu TIR. Stoga polazni carinski ured mora raspolagati vjerodostojnim podacima o vrsti, količini i vrijednosti robe koja se prevozi po karnetu TIR, a ti podaci nalaze se u fakturi, prijevoznom listu CMR, izveznoj carinskoj prijavi i drugo.

(5) Roba koja se prevozi po karnetu TIR mora biti utovarena tako da se pošiljka koja će ranije biti istovarena može istovariti s vozila bez prethodnog istovara drugih pošiljki.

(6) Polazni carinski ured, prije otvaranja karneta TIR, obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava izgled karneta TIR,
- b) provjerava datum važnosti karneta TIR, koji je naveden u polju 1. na prvoj strani korica karneta TIR,
- c) provjerava da li je imalac karneta TIR isključen iz sistema TIR,
- d) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- e) provjerava ispunjenost uvjeta drumskog vozila ili kontejnera. U slučaju vozila ili kontejnera sa pomičnom ceradom, provjerava stanje cerade i pribora za pričvršćivanje cerade,
- f) provjerava da li su TIR tablice na drumskom vozilu postavljene u skladu s Prilogom 5, ili pločica na kontejneru u skladu sa Dodatkom 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- g) provjerava valjanost Uvjerenja o odobrenju, koje mora biti važeće sve do završetka prijevoza TIR,
- h) provjerava polja koja su popunili IRU, udruženje garant i imalac karneta TIR,
- i) provjerava da li se podaci unijeti u robni manifest karneta TIR slažu s podacima iz priloženih dokumenata (izvozne carinske prijave, prijevoznog lista CMR, komercijalnih dokumenata i drugih priloženih dokumenata). Ako u polju 10. robnog manifesta nema dovoljno prostora za opis robe (npr. selidbene stvari) polazni carinski ured će potvrditi "popis robe" sastavljen na posebnim listama kao prilogom (vidi član 10. ovog Uputstva), a podaci o priloženim listama se unose u polje 8. kupona. Stavlja pečat i potpis na kraju robnog manifesta (u polje 17.) na svim listovima karneta TIR (bijeli i zeleni) koji će se koristiti za konkretan TIR prijevoz (vidi tačku k) ovog stava),
- j) prema potrebi, odnosno analizi rizika (selektiviteta), pregleda predočenu robu i istu upoređuje sa opisom iz robnog manifesta (roba mora odgovarati podacima iz robnog manifesta i iz priloženih dokumenata),
- k) popunjava i ovjerava polje 16. i 17. na svim popunjenim listovima (kuponima br. 1 i br. 2) karneta TIR potrebnim za odnosnu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda, ako je samo jedan polazni carinski ured (kada postoji više polaznih carinskih ureda vidi odredbe člana 18. stav (4) ovog Uputstva), zatim polje 18. do 23. samo na prvom raspoloživom setu listova (bijeli i zeleni), te polje 1. do 6. talona br. 1 prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1.,
- l) stavlja carinska obilježja,
- m) u slučaju prijavljivanja "*teške ili kabaste robe*", po potrebi, zahtijeva prilaganje fotografije, crteža ili skice, koje ovjeri i odgovarajućim sredstvom (npr. kancelarijskom klamericom) priključi uz drugu stranu korice karneta TIR,
- n) evidentira karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- o) iz karneta TIR odvoji kupon br. 1 i odlaže ga u arhivu, zajedno s primjerkom (ili kopijom) svakog uz karnet TIR priloženog dokumenta, a karnet TIR vraća imaću (vozaču) koji nastavlja put do odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda (ako je roba u provozu preko carinskog područja ugovorne strane radi istupa u drugu državu),
- p) po prijemu pisane potvrde o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2, polje 24. do 28.) od odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda (vidi član 15. stav (2) tačka h) i

član 17. stav (3) tačka j), istu će sravniti sa zadržanim kuponom br. 1 i sa podacima o razduženju u kontrolniku TIR karneta, nakon čega će je pridružiti tom kuponu.

Član 15.

(Postupak u izlaznom usputnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, predložiti izlaznom usputnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. izvozna carinska prijava, prijevozni list CMR, komercijalni dokument i slično). Izlaznom usputnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Izlazni usputni carinski ured (koji je u ulozi odredišnog carinskog ureda u carinskom postupku provoza) obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) provjerava stanje drumskog vozila ili kontejnera, a posebno ako su na njima vidljivi znaci oštećenja carinskih obilježja ili eventualne druge okolnosti koje ukazuju da je riječ o zloupotrebi,
- c) provjerava da li su TIR tablice na drumskom vozilu postavljene u skladu s Prilogom 5, ili pločica na kontejneru u skladu sa Dodatkom 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- d) pregled robe vrši samo u izuzetnim slučajevima osnovane sumnje o zloupotrebi, a broj takvih kontrola treba biti ograničen. U tom slučaju, stavlja nova carinska obilježja, o kojima podatke unosi u polje 16. preostalih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 4. talona br. 2 zeleno lista od kojeg zadržava kupon br. 2),
- e) popunjava i ovjerava polje 24. do 28. kupona br. 2 i polje 1. do 6. talona br. 2,
- f) razdužuje karnet TIR u kontrolniku TIR karneta, a potom iz karneta TIR odvoji kupon br. 2 i zadržava ga, a karnet TIR vraća imaocu, te dozvoljava istup vozila ili kontejnera s pripadajućom robom iz ugovorne strane,
- g) od zadržanog kupona br. 2, odvaja potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona, polje 24.- 28.), koju, kao potvrdu prijema (prispijeća) robe sa karnetom TIR (neovisno o razduženju prema tački f) ovog stava), šalje carinskom uredu od kojeg je roba s karnetom TIR bila upućena (polaznom carinskom uredu ili ulaznom usputnom carinskom uredu, koji uredi su u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza), a gornji dio kupona br. 2 zadržava i odlaže u arhivu,
- h) ako je izlazni usputni carinski ured istovremeno i polazni carinski ured za karnet TIR, provodi isti postupak koji se provodi u oba ta ureda, u kom slučaju zadržava i oba kupona (bijeli kupon br. 1 i zeleni kupon br. 2).

(3) Ukoliko postoje opravdani razlozi, odnosno ako se sumnja da je u pitanju prekršaj, izlazni usputni carinski ured može obaviti odgovarajuće provjere, te ovisno od okolnosti svakog konkretnog slučaja preduzima odgovarajuće radnje u skladu s važećim propisima.

(4) Ako su obilježja na vozilu ili kontejneru polomljena, a izlazni usputni carinski ured utvrdi da je s robom sve u redu, dozvoljava istup vozila ili kontejnera nakon stavljanja novih carinskih obilježja (o kojima podatke unosi u polje 4. talona br. 2.) i unošenja u polje 27. kupona br. 2 i u polje 5. talona br. 2 sljedeće napomene: "Polomljena carinska obilježja koja su prijavljena".

(5) Ako je vozilo ili kontejner predložen izlaznom usputnom carinskom uredu nakon isteka roka određenog od strane polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda, a nema drugih nepravilnosti, taj ured ne može odbiti razduženje karneta TIR, ne isključujući pri tome eventualno pokretanje prekršajnog postupka.

(6) Popis graničnih carinskih ureda (usputnih ulaznih/tranzitnih/izlaznih), preko kojih se može prevoziti roba po postupku TIR, dat je u Prilogu 2. ovog Uputstva.

Član 16.

(Postupak u ulaznom usputnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, prijaviti ulaznom usputnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. prijevozni list CMR, komercijalni dokumenti i drugo). Ulaznom usputnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Ulazni usputni carinski ured (koji je u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza) obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) provjerava da li je imalac karneta TIR isključen iz sistema TIR,
- c) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- d) provjerava da li su TIR tablice na drumskom vozilu postavljene u skladu s Prilogom 5, ili pločica na kontejneru u skladu sa Dodatkom 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- e) samo u izuzetnim slučajevima osnovane sumnje o zloupotrebi, vrši pregled i provjeru robe upoređujući je s podacima iz robnog manifesta karneta TIR, a broj takvih kontrola treba biti ograničen. U tom slučaju, stavlja nova carinska obilježja, o kojima podatke unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1. Nova carinska obilježja stavlja i u slučaju pregleda robe od strane inspekcijskih organa (npr. veterinarska, fitosanitarna),
- f) popunjava i ovjerava polje 18. do 23. u kuponima (br. 1 i br. 2) narednog raspoloživog seta listova (bijeli i zeleni), te polje 1. do 6. na bijelom talonu br. 1.,
- g) evidentira karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- h) iz karneta TIR odvoji kupon br. 1 i odlaže ga u arhivu, zajedno sa primjerkom (ili kopijom) svakog pratećeg dokumenta priloženog uz karnet TIR, a karnet TIR vraća prijevozniku, te dozvoljava nastavak daljnjeg prijevoza robe, tj. upućuje robu u odredišni ili izlazni usputni carinski ured,
- i) ako je ulazni usputni carinski ured ujedno i odredišni carinski ured za karnet TIR (tj. ako se u istom operacija TIR i završava), provodi isti postupak koji se provodi u oba ta ureda, što uključuje i razduženje tog karneta u kontrolniku TIR karneta. U tom slučaju, nakon obavljenih potrebnih radnji, ulazni usputni carinski ured će iz karneta TIR odvojiti kupon br. 1 i br. 2 i odložiti ih u arhivu zajedno sa primjerkom (ili kopijom) svakog pratećeg dokumenta priloženog uz karnet TIR, čime je operacija TIR završena.

(3) Kao opće pravilo, osim u slučajevima kada vrši pregled robe, usputni carinski ured svake ugovorne strane prihvata carinska obilježja drugih ugovornih strana, pod uvjetom da ista nisu oštećena. Međutim, usputni carinski ured, može, ako je to potrebno radi kontrole, staviti i svoja obilježja, o kojima podatke mora navesti u karnetu TIR.

(4) Ulazni usputni carinski ured može da vrati prijevoznika s vozilom, skupom vozila ili kontejnerom i pripadajućom robom i karnetom TIR u izlazni usputni carinski ured susjedne države, ako utvrdi da taj ured nije proveo carinske formalnosti ili da one nisu pravilno provedene. U tom slučaju, ulazni usputni carinski ured unosi napomenu u karnet TIR (u polje 3. kupona - dio za službenu upotrebu) za carinski izlazni usputni carinski ured susjedne države.

Član 17.

(Postupak u odredišnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, prijaviti odredišnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. prijevozni list CMR, komercijalni dokumenti i drugo). Odredišnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

U skladu s odredbama Konvencije TIR, odredišni carinski ured može da bude neki drugi carinski ured, a ne onaj koji je naznačen u karnetu TIR.

(2) Upotreba karneta TIR ograničena je samo za svrhe za koje je karnet TIR namijenjen, odnosno za poslove prijevoza robe. Karnet TIR ne smije da se koristi za neke druge operacije, odnosno postupke (npr. za skladištenje robe pod carinskim nadzorom u mjestu odredišta).

(3) Odredišni carinski ured obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) prema potrebi, odnosno analizi rizika (selektiviteta), pregleda predočenu robu,
- c) provjerava podatke u karnetu TIR,
- d) provjerava da li je imalac karneta TIR isključen iz sistema TIR,
- e) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- f) provjerava da li su TIR tablice na drumskom vozilu postavljene u skladu s Prilogom 5, ili pločica na kontejneru u skladu sa Dodatkom 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- g) popunjava i ovjerava polje 24. do 28. zelenog kupona br. 2 i polje 1. do 6. zelenog talona br. 2 (kada ima više odredišnih carinskih ureda vidi član 18. stav (5) ovog Uputstva),
- h) razdužuje karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- i) iz karneta TIR odvoji kupon br. 2, a karnet TIR vraća imaoocu,
- j) iz odvojenog kupona br. 2 odvaja potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona, polje 24.-28.), koju, kao potvrdu prijema (prispeća) robe sa karnetom TIR (neovisno o razduženju prema tački h) ovog stava), šalje carinskom uredu od kojeg je roba s karnetom TIR bila upućena (polaznom carinskom uredu ili ulaznom usputnom carinskom uredu, koji uredi su u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza), a gornji dio kupona zadržava i odlaže u arhivu, čime je operacija TIR završena,
- k) po obavljanju radnje iz tačke h) ovog stava, informacijski sistem odmah automatski šalje podatke o završetku operacije TIR u bazu SafeTIR.

(4) Ako se prijevoz TIR završava djelimičnim istovarom robe u odredišnom carinskom uredu, taj ured dužan je, nakon istovara robe, na svim preostalim popunjenim listovima u karnetu TIR u polju 9., 10. i 11. precrtati robu koja je istovarena, tj. za koju je u tom uredu završena operacija TIR, te u polju 26. kupona br. 2 i u polju 3. talona br. 2 upisati broj koleta za koje je operacija TIR u tom uredu završena.

(5) U slučaju kada se utvrdi da stvarno stanje robe ne odgovara podacima o robi navedenim u karnetu TIR, odredišni carinski ured dužan je popuniti polje 27. kupona br. 2 i polje 5. talona br. 2 (zelene boje). U navedena polja upisuje veliko štampano slovo "R", te precizno opisuje razloge (nepravilnosti) koji sprječavaju potpuno razduživanje karneta TIR. Popunjavanje navedenih polja u slučaju utvrđenih razlika (nepravilnosti) je obavezno, jer će se u protivnom karnet TIR smatrati potpuno zaključenim, što će onemogućiti kasnije postavljanje eventualnog zahtjeva za plaćanje nastalog carinskog duga prema udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH.

(6) Karnet TIR se može razdužiti s primjedbama (vidi stav (5) ovog člana) i bez primjedbi. Ako je razduženje s primjedbom, te primjedbe moraju da se odnose na činjenice koje su u vezi samo s operacijom TIR, koje činjenice treba da budu jasno navedene u karnetu TIR. Ako je karnet TIR razdužen bez primjedbi, od imaooca karneta TIR ili udruženja garanta ne može se više zahtijevati plaćanje carinskog duga, osim ako potvrda o razduženju nije dobivena protivzakonito ili prijevarom.

Smatrat će se da je potvrda o razduženju karneta TIR dobivena protivzakonito ili prijevarom kada je operacija TIR izvršena korištenjem odjeljka za robu drumskog vozila ili kontejnera koji su adaptirani u svrhe zloupotrebe ili kada su otkrivene takve zloupotrebe kao što su upotreba

lažnih ili netačnih dokumenata, zamjena robe, pokušaj povrede carinskih obilježja ili kada je potvrda o razduženju dobivena na neki drugi nezakonit način.

(7) Neslaganje podataka iz spiska robe, odnosno iz robnog manifesta karneta TIR sa stvarnim sadržajem vozila, skupa vozila ili kontejnera ne smatra se kršenjem odredaba Konvencije TIR od strane imaoaca karneta TIR, ako se podnese dokaz da do neslaganja nije došlo zbog grešaka koje su počinjene namjerno ili iz nehata u vrijeme utovara ili otpreme robe ili prilikom popunjavanja robnog manifesta.

(8) Pod pojmom "greška počinjena iz nehata" podrazumijevaju se radnje koje su, iako nisu učinjene s predumišljajem ili uz poznavanje činjenica, rezultat nepreduzimanja opravdanih i potrebnih mjera za obezbjeđenje tačnosti podataka u svakom pojedinačnom slučaju.

(9) Carinski organi države polaska i odredišta neće smatrati da je imalac karneta TIR odgovoran za neslaganja koja se otkriju u tim državama, ako se neslaganja odnose na carinske postupke koji su prethodili ili su uslijedili nakon operacije TIR i u kojima imalac karneta TIR nije bio angažiran.

(10) Kada se utvrdi da je roba, koja je navedena u robnom manifestu karneta TIR, uništena ili nepovratno izgubljena nesretnim slučajem ili usljed djelovanja više sile, ili da se pojavio manjak zbog same prirode robe, odustat će se od naplate carinskog duga koji se u pravilu naplaćuje.

(11) U carinskoj prijavi po kojoj se roba, nakon postupka provoza po karnetu TIR, stavlja u odgovarajući carinski postupak u odredišnom carinskom uredu, karnet TIR je prethodni i priloženi dokument, o kojem se podaci upisuju u odnosnu carinsku prijavu i to:

- a) u polje 40 - odvojeno kosim crtama: šifra carinskog ureda od kojeg je roba upućena odredišnom carinskom uredu po karnetu TIR, oznaka TIR i broj karneta TIR (npr. 94161/TIR/MX51000000) i
- b) u polje 44 - oznaka TIR i broj karneta TIR (npr. TIR/MV5100000), jer uz carinsku prijavu odredišni carinski ured prilaže zadržani kupon br. 2 (gornji, veći dio tog kupona).

Član 18.

(Postupanje u slučaju više polaznih i odredišnih carinskih ureda)

(1) Međunarodni drumski prijevoz robe po karnetu TIR može uključivati više polaznih i odredišnih carinskih ureda, s tim da polaznih i odredišnih carinskih ureda može biti najviše četiri (npr. tri polazna i jedan odredišni, dva polazna i dva odredišna, jedan polazni i tri odredišna). Roba uvijek mora preći barem jedan međunarodni granični prijelaz. Polazni, kao i odredišni carinski uredi mogu se nalaziti u različitim ugovornim stranama.

Posao prijevoza koji se obavlja na osnovu karneta TIR može započeti i završiti se u istoj ugovornoj strani, pod uvjetom da se jedan dio puta obavi na stranom carinskom području.

(2) Karnet TIR može se podnijeti odredišnom carinskom uredu samo ako su svi polazni carinski uredi primili (registrirali) karnet TIR prije krajnjeg datuma njegove važnosti ili na sam dan isteka važnosti.

(3) Roba koja se prevozi po karnetu TIR namijenjena za više odredišnih carinskih ureda treba, ako to dozvoljava vrsta robe i vozila, biti utovarena tako da je pošiljku, koja će se prva istovariti moguće istovariti iz vozila bez prethodnog istovara drugih pošiljki koje su namijenjene istovaru u drugim mjestima. Onako kako je utovarena u vozilo ili kontejner, robu treba upisati u robni manifest (prvu treba upisati robu koja se prva i istovara i tako redom).

Pri prijevozu s istovarom u više mjesta, treba pri svakom daljnjem istovaru to navesti na svim preostalim listovima robnog manifesta karneta TIR (u polje 12.), te istovremeno navesti na svim preostalim kuponima i odgovarajućem talonu da su stavljena nova carinska obilježja.

(4) Kada postoji više od jednog polaznog carinskog ureda (podatak o tome nalazi se u polju 2. kupona), postupanje je sljedeće:

- a) prvi polazni carinski ured:
 - 1) provodi radnje iz člana 14. ovog Uputstva,
 - 2) provjerava u kuponu u polju 2. i 12. broj polaznih i odredišnih carinskih ureda,
 - 3) popunjava i ovjerava polje 16. i 17. u onoliko kupona (bijelih i zelenih) koliko je potrebno za prijevoz do drugog polaznog carinskog ureda,
 - 4) robu upućuje do drugog polaznog carinskog ureda, odnosno do izlaznog usputnog carinskog ureda, ako se drugi polazni carinski ured nalazi u drugoj ugovornoj strani.
- b) drugi (odnosno treći) polazni carinski ured:
 - 1) prihvata karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje prijem cijele pošiljke robe (razduži u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) uklanja carinska obilježja koja je stavio prvi polazni carinski ured,
 - 3) prijevoznik unosi u robni manifest robu koja se otprema od tog ureda,
 - 4) kontrolira novoutovarenu robu koja se otprema od tog ureda,
 - 5) stavlja carinska obilježja,
 - 6) popunjava i ovjerava polje 16. do 23. samo u onoliko kupona (bijeli i zeleni kupon) koliko je potrebno za prijevoz do sljedećeg (trećeg) polaznog carinskog ureda,
 - 7) robu upućuje do sljedećeg (trećeg) polaznog carinskog ureda,
 - 8) posljednji polazni carinski ured stavlja posljednja carinska obilježja, popunjava polje 18. do 23. samo u narednom raspoloživom setu listova (bijeli i zeleni), dok polje 16. i 17. popunjava i ovjerava na svim preostalim popunjenim listovima (kuponima bijele i zelene boje) karneta TIR (čime zaključuje robni manifest) koji su potrebni za preostali dio puta do završetka operacije TIR u posljednjem odredišnom carinskom uredu.

Kod drugog polaznog carinskog ureda, u robnom manifestu, treba da bude navedena roba koja je utovarena u prvom i drugom polaznom carinskom uredu, a kod trećeg polaznog carinskog ureda treba da bude navedena roba koju su primili sva tri polazna carinska ureda, kako bi se moglo utvrditi koja se roba i u kojoj količini odnosi na svaki polazni carinski ured.

(5) Kada postoji više od jednog odredišnog carinskog ureda (podatak o tome se nalazi u polju 12. kupona), pored provedbe radnji iz člana 17. ovog Uputstva, postupanje je sljedeće:

- a) prvi odredišni carinski ured:
 - 1) prihvata karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje prijem cjelokupne pošiljke (razdužuje u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) dio robe namijenjene tom uredu se istovari. Poslije djelimičnog istovara, na svim preostalim popunjenim listovima karneta TIR, u polju 9., 10., i 11. robnog manifesta precrtava robu koja je kod tog ureda istovarena (razdužena), što ovjeri potpisom i službenim pečatom,
 - 3) u polje 26. kupona br. 2 i u polje 3. talona br. 2 unosi broj koleta za koje je operacija TIR u tom uredu završena,
 - 4) stavlja nova carinska obilježja i upiše ih u polje 16. kupona na listovima potrebnim do sljedećeg odredišnog carinskog ureda i u polje 3. talona br. 1 (novog bijelog lista od kojeg zadržava kupon broj 1.),
 - 5) robu upućuje drugom odredišnom carinskom uredu ili izlaznom usputnom carinskom uredu ako je drugi odredišni carinski ured u drugoj ugovornoj strani,
 - 6) nakon razduženja karneta TIR u kontrolniku TIR karneta, informacijski sistem odmah automatski šalje podatke o djelimičnom završetku operacije TIR u bazu SafeTIR,

- b) drugi odredišni carinski ured (ili posljednji):
- 1) prihvata karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje prijem pošiljke (razdužuje u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) nakon razduženja karneta TIR u kontrolniku TIR karneta, sistem odmah automatski šalje podatke o djelimičnom (kada drugi odredišni carinski ured nije i posljednji odredišni ured), odnosno o potpunom (kada je u pitanju posljednji odredišni carinski ured) završetku operacije TIR u bazu SafeTIR.

Član 19.

(Postupak kada se prekida i ponovo
započinje prijevoz po sistemu TIR)

(1) Kada se dio prijevoza na osnovu karneta TIR, obavlja preko područja neke države koja nije ugovorna strana, posao međunarodnog drumskog prijevoza će se privremeno obustaviti za taj dio putovanja. U tom slučaju, carinski organ ugovorne strane na čijem se području putovanje nastavlja prihvatit će karnet TIR radi ponovnog započinjanja posla međunarodnog drumskog prijevoza, pod uvjetom da su carinska obilježja i identifikacione oznake ostali neoštećeni.

(2) Isti postupak primijenit će se i kada imalac karneta TIR ne koristi taj karnet za jedan dio puta na području neke ugovorne strane zbog postojanja carinskog postupka provoza koji je više pojednostavljen (npr. pojednostavljeni postupak provoza na temelju tovarnog lista CIM) ili kada nije potrebno korištenje postupka provoza.

(3) U slučajevima iz stava (1) i (2) ovog člana carinski ured, u kojem je prijevoz na osnovu karneta TIR privremeno obustavljen ili ponovo prihvaćen, smatrat će se usputnim izlaznim, odnosno usputnim ulaznim carinskim uredom, ovisno od slučaja.

Član 20.

(Određivanje roka prijavljivanja i pravca putovanja)

(1) Prilikom popunjavanja kupona br. 1 karneta TIR, polazni ili ulazni usputni carinski ured treba u polje 20. da upiše rok (datum) do kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner, s pripadajućom robom i karnetom TIR treba biti predočeno odredišnom carinskom uredu ili izlaznom usputnom carinskom uredu.

(2) Polazni ili ulazni usputni carinski ured, ako je odredio putni pravac (samo kada je to neohodno), upisat će u polje 22. kupona br. 1 pravac putovanja (itinerari) kojim će se vozilo kretati.

Član 21.

(Prijevoz robe na osnovu karneta TIR za koju iznos
carinskog duga prelazi maksimalan iznos garancije)

(1) Ukoliko, prema procjeni postupajućeg carinskog ureda, iznos eventualnog carinskog duga za robu navedenu u robnom manifestu karneta TIR, prelazi najviši iznos utvrđen Konvencijom TIR, odnosno iznos za koji garantuje udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH (50.000 USD za običan karnet), taj ured ne može da odbije prihvatanje karneta TIR iz tog razloga, niti da zahtijeva polaganje dopunskog obezbjeđenja u vidu novog dodatnog karneta TIR ili nacionalne provozne carinske prijave.

Razlog za odbijanje karneta TIR ne može biti ni činjenica da iz karneta TIR nisu poznati podaci o vrijednosti robe, kao ni činjenica da tim podacima ne raspolaže prijevoznik.

(2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, samo u posebnim, izvanrednim situacijama (npr. ako postoji sumnja da bi roba mogla nestati (izuzeta ispod carinskog nadzora) prije okončanja carinskih formalnosti), postupajući carinski ured, prema odredbama člana 23. Konvencije TIR, može odrediti carinsku pratnju vozila na trošak prijevoznika (imaoca karneta TIR) do odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem se roba upućuje. Ako je određena carinska pratnja, tada se u polje 5. talona br. 1 upisuje naznaka "CARINSKA PRATNJA".

Član 22. (Kontrolnik TIR karneta)

(1) Carinski ured, podatke iz papirnog karneta TIR, po kojem postupaju, unosi (evidentira) u informacioni program ASYCUDA, kao i podatke o razduženju karneta TIR (u TIR aplikaciju, ovisno o nadležnosti postupajućeg carinskog ureda po odnosnom karnetu TIR, odnosno ovisno da li je postupajući carinski ured polazni, usputni ili odredišni carinski ured za odnosni karnet TIR). U informacionom programu ASYCUDA se vodi i razdužuje elektronski kontrolnik TIR karneta (kontrolnik o registriranim, razduženim i nerazduženim karnetima TIR).

(2) Način pristupa i unosa podataka iz papirnog karneta TIR u TIR aplikaciju u informacionom programu ASYCUDA, funkcioniranje kontrolnika TIR karneta u tom programu, te kreiranje odgovarajućih izvještaja i druge radnje za provedbu ovog Uputstva u informacionom sistemu UIO, bliže je uređeno tehničkim Uputstvom Sektora za informacione tehnologije UIO.

GLAVA V. POSTUPAK KADA TIR OPERACIJA NIJE ZAVRŠENA

Član 23. (Postupak kod polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda)

(1) Ako u roku od 15 dana od dana prihvatanja karneta TIR kao isprave za početak postupka provoza, ne primi pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2, polja 24. do 28. (vidi član 15. i 17. ovog Uputstva), a niti je karnet TIR razdužen u kontrolniku TIR karneta, polazni ili ulazni usputni carinski ured, dalje bez odlaganja, na najpogodniji način (i faksom), odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu (koji je u polju 22. kupona br. 1 koji nije razdužen upisan kao ured kojem se roba upućuje), šalje urgenciju (u dva primjerka), uz koju dostavlja i kopiju kupona br. 1. Obrazac urgencije dat je u Prilogu 3. ovog Uputstva.

(2) Odredišni ili izlazni usputni carinski ured kojem je upućena urgencija iz stava (1) ovog člana obavezan je odgovoriti na urgenciju u roku od osam dana od dana njenog prijema.

(3) Ako je karnet TIR razdužen u carinskom uredu kojem je dostavljena urgencija iz stava (1) ovog člana, isti je dužan u kontrolniku TIR karneta unijeti podatke o razduženju odnosnog karneta TIR i dostaviti odgovor na urgenciju.

Polazni ili ulazni usputni carinski ured koji je uputio urgenciju, u tom slučaju, tj. ako na urgenciju dobije odgovor da je karnet TIR koji je u pitanju razdužen, obustavlja postupak.

(4) Ako polazni ili ulazni usputni carinski ured na urgenciju iz stava (1) ovog člana primi odgovor da roba nije predata odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu kojem je upućena, dostavit će predmet Grupi za procedure u regionalnom centru kojem organizaciono pripada (u daljnjem tekstu: Grupa za procedure), radi daljnjeg vođenja postupka, tj. radi prikupljanja relevantnih podataka, utvrđivanja dužnika, te obračuna i naplate carinskog duga. Krajnji rok za dostavljanje predmeta Grupi za procedure je, prema članu 291. stav 1. Odluke, 30 dana od datuma prihvatanja (registriranja) karneta TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu.

(5) Polazni ili ulazni usputni carinski ured preduzima i radnje u vezi pokretanja prekršajnog postupka protiv imaoaca karneta TIR.

(6) Ako polazni ili usputni carinski ured raspolaže samo sa jednom od potvrda o razduženju karneta TIR, bilo pisanom potvrdom o razduženju ili razduženjem (potvrdom) u kontrolniku TIR karneta, i u tom slučaju zatražit će od odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda da mu dostavi nedostajuću potvrdu.

Član 24.

(Postupak Grupe za procedure)

(1) Po prijemu predmeta, Grupa za procedure imaoцу karneta TIR dostavlja obavijest da predmetni TIR postupak nije završen (jedan primjerak te obavijesti dostavlja i Sektoru za carine). Obavijest se dostavlja na obrascu iz Priloga 4. ovog Uputstva. Ako je imalac karneta TIR strano lice, obavijest se dostavlja na obrascu iz Priloga 5. ovog Uputstva.

Neovisno od stava (3) ovog člana, Grupa za procedure, obavijest dostavlja najkasnije u roku od dva mjeseca od datuma prihvatanja karneta TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu.

(2) Obavijest iz stava (1) ovog člana, osim imaoцу karneta TIR, istovremeno se dostavlja i udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, na obrascu iz Priloga 4. ovog Uputstva (jedan primjerak te obavijesti dostavlja se Sektoru za carine). Uz obavijest se dostavlja kopija kupona br. 1 nerazduženog karneta TIR koji je u pitanju, kopija odgovora na urgenciju iz člana 23. ovog Uputstva i kopija obavijesti iz stava (1) ovog člana dostavljene imaoцу nerazduženog karneta TIR.

(3) Krajnji rok za dostavu obavijesti udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH o tome da provozni postupak po karnetu TIR nije završen, shodno članu 11. stav 1. Konvencije TIR, je godinu dana (u kom roku udruženje garant treba da je i primilo obavijest) od dana kada je karnet TIR prihvaćen u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu. Ako Grupa za procedure propusti u tom roku dostaviti pismenu obavijest udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH da provozni postupak započet po karnetu TIR nije završen, gubi se pravo potraživanja plaćanja nastalog carinskog duga po nerazduženom karnetu TIR od tog udruženja.

(4) Ako Grupa za procedure utvrdi da podaci, odnosno dokazi, koje je dostavio imalac karneta TIR ili udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH, nesumnjivo dokazuju da je provozni postupak po karnetu TIR koji je u pitanju završen, donosi odluku o završetku provoznog postupka. Kao dokaz o završetku provoznog postupka mogu se prihvatiti dokumenta navedena u članu 290. stav 3. i 4. Odluke.

(5) Ako Grupa za procedure utvrdi da se dokaz dostavljen od udruženja garanta Vanjskotrgovinske komore BiH ne može prihvatiti, odnosno smatrati vjerodostojnim dokazom za razduženje karneta TIR koji je u pitanju iz određenih razloga (npr. provjerom utvrdi da karnet TIR nije razdužen kod carinskog ureda u BiH navedenom u dokazu, ili je razduženje potvrđeno pečatom koji u svom radu nije koristio carinski ured naveden o dostavljenom dokazu ili je karnet TIR razdužen brojem koji ne postoji u kontrolniku TIR karneta (fiktivan je i slično), o tome će, najkasnije u roku od mjesec dana od prijema dokaza, obavijestiti udruženje garanta i pozvati ga da, ukoliko ima mogućnosti, obavijesti Grupu za procedure o novom saznanju i činjenicama, odnosno drugim dokazima, koji bi ukazivali na mogućnost da je predmetni karnet TIR razdužen na carinskom području BiH.

(6) Kada Grupa za procedure ne raspolaže svim podacima o robi na osnovu kojih bi bio moguć obračun, odnosno utvrđivanje tačnog iznosa carinskog duga za naplatu za određenu robu, a niti su podaci o tome sadržani u nerazduženom karnetu TIR, može ako to ocijeni potrebnim (vodeći računa da usljed toga ne dođe do prekoračenja određenih rokova), dostaviti zahtjev Sektoru za provođenje i

poštivanje carinskih i poreznih zakonskih propisa UIO da prikupi podatke o robi. Taj Sektor odmah se obraća carinskoj upravi polazne države sa zahtjevom da mu dostavi podatke o robi (jedan primjerak tog zahtjeva dostavlja Grupi za procedure), u kom zahtjevu treba odrediti i rok za dostavu podataka. Nakon prijema odgovora, taj Sektor isti odmah dostavlja Grupi za procedure na daljnje postupanje.

(7) Prilikom odlučivanja o podnesenim dokazima o završetku provoznog postupka, primjenjuju se odredbe carinskih propisa koje uređuju pitanja u vezi završetka provoznog postupka, carinskog dužnika i utvrđivanja visine carinskog duga.

(8) Ako imalac karneta TIR i udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH, u roku od tri mjeseca od prijema obavijesti iz stava (1) i (2) ovog člana, ne dostave Grupi za procedure vjerodostojne podatke, odnosno dokaze o pravilnom završetku provoznog postupka, odnosno o izlasku robe, Grupa za procedure će temeljem raspoloživih podataka utvrditi da postupak provoza nije završen, zatim da li je nastao carinski dug, mjesto nastanka carinskog duga, ko je carinski dužnik i tačan iznos carinskog duga.

U slučaju kada stvarno nisu na raspolaganju podaci o robi koji su dovoljni za utvrđivanje iznosa carinskog duga (npr. podatke nije dostavio ni imalac karneta TIR ni udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH, niti su isti sadržani u karnetu TIR) carinski dug će se obračunati na osnovu raspoloživih podataka, a po najvećoj stopi koja se primjenjuje na robu obuhvaćenu u karnetu TIR, shodno objašnjenju iz Priloga 6 (objašnjenje 0.8.6. drugi stav) Konvencije TIR, na koju odredbu se u tom slučaju treba pozvati i u odluci.

(9) Pri utvrđivanju carinskog dužnika treba imati u vidu da je imalac karneta TIR odgovoran za plaćanje carinskog duga, bez obzira da li je izvršenje prijevozne operacije povjerio nekom drugom, te da je imalac karneta TIR također odgovoran za plaćanje carinskog duga u slučaju kada je razduženje karneta TIR obavljeno prijevarom ili protivzakonito, bez obzira da li je za to znao ili je morao znati. Osim imaoca karneta TIR, shodno carinskim propisima, carinski dužnik može biti i drugo lice (npr. lice koje neovlašteno primilo robu).

(10) Carinski dug primjenjiv na robu koja je ušla u carinsko područje BiH po karnetu TIR koji nije razdužen, odnosno za koju po tom karnetu nije završen provozni postupak, obračunava se prema propisima koji su važili u trenutku nastanka carinskog duga. Obračun treba sadržavati i zatezne kamate od dana nastanka carinskog duga do donošenja odluke.

(11) Nakon što utvrdi sve potrebne elemente u slučaju nerazduženja karneta TIR, odnosno nerazduženja postupka provoza započetog po nerazduženom karnetu TIR, Grupa za procedure će, shodno članu 8. stav 7. Konvencije TIR, te članu 195., 207. i 208. Zakona, odlukom koju donosi u tom postupku utvrditi da li je nastao carinski dug, vrijeme i mjesto nastanka carinskog duga, ko je direktno odgovorni carinski dužnik i tačan iznos carinskog duga i zatezne kamate, te zahtijevati plaćanje nastalog carinskog duga i zatezne kamate od lica koje je utvrđeno kao direktni odgovorni carinski dužnik, na koju odluku žalba ne odlaže njeno izvršenje. Rok u kojem direktno odgovorni carinski dužnik mora platiti obračunati carinski dug i zatezne kamate je 10 dana od prijema odluke.

U istoj odluci (u dispozitivu) treba da stoji (što je u skladu sa članom 8. i 11. Konvencije TIR) i to da su udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH i direktno odgovorni carinski dužnik solidarni dužnici za carinski dug i zatezne kamate utvrđene tom odlukom, te da, u slučaju da navedena potraživanja ne plati direktno odgovorni carinski dužnik, ista mora platiti udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH u roku od tri mjeseca od dana prijema navedene odluke, u protivnom ta potraživanja će biti naplaćena iz instrumenta osiguranja garantnog udruženja prinudnim putem. U tom slučaju, navedena odluka dostavljena udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH smatra se i zahtjevom za plaćanje tih potraživanja u smislu člana 11. stav 2. Konvencije TIR, ako ta potraživanja ne plati direktno odgovorni carinski dužnik.

Kada Grupa za procedure utvrdi da postupak provoza nije završen po nerazduženom karnetu TIR otvorenom u BiH za robu koja je izvezno ocarinjena u BiH (bilo po EX 1, EX 2 ili EX 3), u tom slučaju istom odlukom poništiti će i izveznu carinsku prijavu koja je u pitanju, te utvrditi da li je nastao carinski dug (npr. ako se izvezna carinska prijava odnosi na ponovni izvoz robe nakon odgovarajućeg postupka s ekonomskim učinkom), zatim ko je carinski dužnik i tačan iznos carinskog duga. U odluci se treba pozvati i na član 8. Konvencije TIR.

Po jedan primjerak odluke, s klauzulom izvršnosti, Grupa za procedure dostavlja Odsjeku za pružanje usluga radi praćenja naplate carinskog duga utvrđenog tom odlukom i postupanja u skladu sa članom 25. ovog Uputstva i Sektoru za carine, radi evidencije istih i za druge službene potrebe u praćenju primjene Konvencije TIR.

(12) Obavještanje imaoca nerazduženog karneta TIR ili drugih lica neposredno odgovornih za nastanak carinskog duga o tome da prozni postupak nije završen, te donošenje odluke kojom se od istih lica (carinski dužnik) zahtijeva plaćanje nastalog carinskog duga, je obaveza nastala iz supsidijarnog karaktera međunarodne garancije koja se koristi u sistemu Konvencije TIR. Predmetna obavijest i odluka su preduvjet koji se mora ispuniti da bi se moglo zahtijevati plaćanje nastalog carinskog duga i zatezne kamate od udruženja garanta Vanjskotrgovinske komore BiH.

(13) Prilikom dostavljanja pismena (obavijesti, odluke i drugih pismena) potrebno je voditi računa o tome da li se pismeno dostavlja domaćem licu (lice iz BiH) ili stranom licu, radi primjene odgovarajućih odredbi Zakona o upravnom postupku. U skladu sa Zakonom o upravnom postupku, dostavljanje pismena stranom licu obavlja se preko Ministarstva vanjskih poslova BiH.

Član 25.

(Postupak Odsjeka za pružanje usluga)

(1) Ako carinski dužnik koji je direktno odgovoran za nastanak carinskog duga, u roku od 10 dana od prijema odluke iz člana 24. stav (11) ovog Uputstva, ne uplati utvrđeni carinski dug i zatezne kamate po toj odluci, Odsjek za pružanje usluga odmah će bez odlaganja preduzeti sve moguće zakonske radnje u cilju naplate duga od direktno odgovornog carinskog dužnika. U tom slučaju, Odsjek za pružanje usluga obavijestit će udruženje garanta Vanjskotrgovinsku komoru BiH o tome da direktno odgovorni carinski dužnik nije platio carinski dug u roku određenom u odluci, te koje će daljnje radnje preduzeti u cilju naplate duga od tog dužnika.

(2) Odsjek za pružanje usluga obavijestit će udruženje garanta Vanjskotrgovinsku komoru BiH i o rezultatima preduzetih radnji iz stava (1) ovog člana (uz obavijest dostavlja i popratnu dokumentaciju kao dokaz o preduzetim navedenim radnjama), tj. o rezultatima naplate potraživanja od direktno odgovornog carinskog dužnika, prije isteka roka navedenog u drugom podstavu ovog stava.

U istoj obavijesti treba da stoje i podaci o tome koji iznos navedenog potraživanja se nije uspio naplatiti od direktno odgovornog carinskog dužnika i da je taj iznos dužan platiti udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH kao solidarni dužnik u roku iz člana 11. stav 3. Konvencije TIR, tj. u roku od tri mjeseca od dana kada mu je dostavljena odluka iz člana 24. stav (11) ovog Uputstva.

(3) Plaćanje carinskog duga i zatezne kamate nastalih zbog nerazduženja karneta TIR, odnosno postupka provoza započetog po nerazduženom karnetu TIR, shodno članu 11. stav 2. Konvencije TIR, zahtijevat će se od udruženja garanta Vanjskotrgovinske komore BiH najranije tri mjeseca po isteku datuma kada je to udruženje garant obaviješteno da karnet TIR nije razdužen ili da je razdužen pod primjedbom ili da je potvrda o razduženju dobivena protivzakonito ili prijevarom, a najkasnije dvije godine (u kom roku udruženje garant treba da je i primilo obavijest), računajući od istog datuma. U slučajevima koji, u toku navedenog roka od dvije godine, postanu predmetom sudskog postupka, plaćanje se mora zahtijevati u roku od godinu dana od dana kada je sudska odluka postala izvršna.

Shodno Sporazumu o garanciji između UIO i garantnog udruženja Vanjskotrgovinske komore BiH od 25.03.2009. godine, maksimalan iznos koji se može zahtijevati od udruženja garanta Vanjskotrgovinske komore BiH, ne može prelaziti 50.000,00 USD po jednom običnom karnetu TIR.

(4) Plaćeni iznos carinskog duga i zatezne kamate bit će vraćeni udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, ako se u roku od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva za plaćanje, utvrdi da u vezi s predmetnom prijevoznom operacijom nije bilo nikakvih nepravilnosti.

(5) Radi evidencije i za druge službene potrebe u praćenju primjene Konvencije TIR, Odsjek za pružanje usluga će redovno obavještavati Sektor za carine o izvršenju odluke iz člana 24. stav (11) ovog Uputstva (kada, na koji način (redovno ili prinudno), od koga i koji iznos je naplaćen).

GLAVA VI. OSTALE ODREDBE

Član 26.

(Isključenje iz TIR sistema)

(1) Prema odredbama člana 38. Konvencije TIR, svaka ugovorna strana može, privremeno ili trajno, isključiti iz korištenja TIR sistema svako lice koje je počinilo ozbiljan prekršaj carinskih propisa ili propisa primjenjivih na međunarodni prijevoz robe.

(2) Odluku o isključenju imaoca karneta TIR iz sistema TIR, donosi udruženje garant Vanjskotrgovinska komora BiH.

(3) Carinski ured ne može prihvatiti karnet TIR čiji se imalac (prijevoznik) nalazi na spisku lica isključenih iz sistema TIR (u CUTE-Wise bazi), niti karnet TIR koji se nalazi na spisku nevažećih karneta TIR (u CUTE-Wise bazi). Tada prijevoznik može koristiti provozni postupak shodno odredbama carinskih propisa o provoznom postupku, uz nacionalnu provoznu carinsku prijavu i važeću garanciju definiranu tim odredbama.

Član 27.

(Izvjestavanje o završenim TIR operacijama - SafeTIR)

(1) Shodno Prilogu 10 Konvencije TIR, UIO je dužna, svakodnevno, prikupljati podatke o svim karnetima TIR koji su djelimično ili potpuno razduženi u odredišnom carinskom uredu (ured definiran u članu 3. tačka d) ovog Uputstva) za dio robe ili svu robu za koju je operacija TIR okončana u BiH, u bazu SafeTIR i to:

- a) broj karneta TIR,
- b) broj i datum iz kontrolnika TIR karneta u kojem je odredišni carinski ured evidentirao razduženi karnet TIR,
- c) naziv i šifru odredišnog carinskog ureda,
- d) djelimično (P) ili potpuno razduženje (F) operacije TIR,
- e) s primjedbom (R) ili bez primjedbe (/),
- f) broj stranice kupona kojim je operacija TIR razdužena u odredišnom carinskom uredu.

(2) Podaci iz stava (1) ovog člana od odredišnih carinskih ureda u bazu SafeTIR automatski se prikupljaju u centralnu bazu SafeTIR na posebnom serveru u Središnjem uredu UIO, nakon što postupajući odredišni carinski ured razduži TIR karnet (djelimično ili potpuno) u kontrolniku TIR karneta (vidi član 17. stav (3) tačka k) i član 18. stav (5) tačka a) alineja 6) i tačka b) alineja 2) ovog

Uputstva). Prikupljeni podaci o razduženim TIR karnetima za tekući dan, iz centralne baze SafeTIR, automatski se prosljeđuju direktno u IRU putem VPN konekcije na kraju svakog radnog dana. Dostavljanje navedenih podataka u IRU, po potrebi, može se vršiti i više puta dnevno.

Član 28.

(Postupak usklađivanja podataka iz karneta TIR)

(1) Prema Prilogu 10 Konvencije TIR, IRU ili udruženje garant Vanjskotrgovinske komore BiH može dostaviti UIO obrazac za usklađivanje podataka (MRF - *Model Reconciliation Form*), koji se nalazi u Prilogu 6. ovog Uputstva, u sljedećem slučaju:

- a) kada je utvrđena razlika između elektronski dostavljenih podataka (baza SafeTIR) i podataka na talonima koji su upotrijebljeni i vraćeni u karnetu TIR,
- b) ako podaci o razduženju postupka TIR nisu bili dostavljeni elektronskim putem (baza SafeTIR), a iz vraćenog karneta TIR, dâ se zaključiti da je postupak bio završen (okončan).

(2) Odmah po prijemu obrasca MRF, Sektor za carine UIO isti će dostaviti odredišnom carinskom uredu od kojeg se traži provjera. Taj ured obavezan je odmah u svojoj evidenciji provjeriti da li je predmetni karnet TIR bio podnesen tom uredu i da li je postupak za svu ili dio robe bio završen kod tog ureda, te uporediti podatke iz svoje evidencije s podacima navedenim u dijelu "A" obrasca MRF. Ovisno o utvrđenom stanju, odredišni carinski ured će, u obrascu MRF, popuniti "DIO B - Odgovor odredišnog carinskog ureda". Ako se utvrde razlike u evidenciji u odnosu na podatke navedene u obrascu MRF u dijelu "podaci koje treba potvrditi", obrazac MRF se popunjava uz navođenje ispravnih podataka. Popunjen obrazac MRF koji je bio predmetom provjere, odredišni carinski ured dužan je ovjeriti (datum, potpis postupajućeg carinskog službenika i otisak službenog pečata).

(3) Nakon postupanja u skladu sa stavom (2) ovog člana, odredišni carinski ured obavezan je popunjen i ovjeren obrazac MRF istog dana (u toku radnog vremena) vratiti Sektoru za carine UIO, kako bi taj Sektor dalje navedeni obrazac dostavio (istog dana) udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH ili IRU.

(4) Sektor za carine UIO vodit će evidenciju o primljenim obrascima MRF.

Član 29.

(Obavještenje o nepravilnostima u vezi s postupkom TIR)

(1) Izvršni odbor TIR Konvencije (TIRExB) je razvio obrazac obavještenja o otkrivanju zloupotreba sa karnetom TIR (obrazac FRF - *fraud report form*), s ciljem prikupljanja i razmjene podataka o otkrivenim zloupotrebama u postupku TIR. Obrazac služi i kao alat za pomoć u ranom otkrivanju novih metoda krijumčarenja i ima ulogu olakšati borbu protiv krijumčarenja i drugih prijevара.

(2) U slučaju kada postupajući carinski ured ili druga nadležna organizaciona jedinica UIO, u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, otkrije zloupotrebe u vezi postupka TIR (npr. carinski prekršaj, krijumčarenje robe, carinske prijevare), dužan je, odmah po otkrivanju zloupotrebe, ispuniti obrazac FRF, koji se nalazi u Prilogu 7. ovog Uputstva, te isti, potpisan i ovjeren, dostaviti Sektoru za carine UIO. Sektor za carine će dostavljeni obrazac FRF dalje, u elektronskom obliku, proslijediti Izvršnom odboru Konvencije TIR.

Kopiju FRF obrasca koji se odnosi na imaooca karneta TIR iz BiH, Sektor za carine dostavit će i udruženju garantu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, kako bi to udruženje, za njegove službene potrebe, imalo informaciju o podacima navedenim u tom obrascu.

(3) Sektor za carine dostavit će carinskim uredima sve informacije o zloupotrebama koje primi od drugih carinskih uprava preko Izvršnog odbora TIR Konvencije.

Član 30.

(Podaci o licima isključenim iz sistema TIR i o nevažećim karnetima TIR)

U cilju sprječavanja zloupotrebe nevažećih karneta TIR, popis nevažećih karneta TIR i popis lica isključenih iz sistema TIR, kojeg IRU objavljuje u CUTE-Wise bazi podataka, dostupan je svim carinskim službenicima na Intranet adresi.

Član 31.

(TIR elektronska najava tereta)

(1) Prijevoznik robe uz upotrebu karneta TIR obavezan je, osim robe i i papirnog karneta TIR, podnijeti i TIR elektronsku najavu tereta (robe) sa podacima iz karneta TIR, carinskom uredu i to:

- a) polaznom carinskom uredu u kojem se otvara karnet TIR za robu koja se otprema iz BiH,
- b) graničnom usputnom ulaznom carinskom uredu, pri ulasku robe u carinsko područje BiH uz upotrebu karneta TIR.

(2) Kod primjene TIR elektronske najave tereta, postupak sa karnetom TIR se u svemu provodi kako je propisano ovim Uputstvom, s tim da polazni ili ulazni usputni carinski ured mora odštampati prateću (podnijetu) TIR elektronsku najavu tereta i priložiti je uz kupon br. 1 (bijeli list) karneta TIR.

(3) Kada imalac karneta TIR nadležnom carinskom uredu podnese uredno popunjen papirni karnet TIR i robu, a ne i propisanu TIR elektronsku najavu tereta, karnet TIR će biti odbijen. Izuzetno, nadležni carinski ured prihvatit će karnet TIR i bez podnošenja TIR elektronske najave tereta samo kada informacioni program UIO, zbog određenog razloga (kvar, nadogradnja ili slično), ne radi, odnosno nije dostupan.

(4) Način podnošenja TIR elektronske najave tereta sa podacima iz karneta TIR nadležnom carinskom uredu, odnosno upotreba aplikacije za podnošenje TIR elektronske najave tereta i druga pitanja vezana za elektronsku obradu TIR elektronske najave tereta u informacionom sitemu UIO, regulisat će Sektor za informacione tehnologije UIO posebnim tehničkim Uputstvom.

Član 32.

(Razduživanje drugih carinskih isprava karnetom TIR)

(1) U slučaju kada se karnet TIR otvara za pošiljku robe (ili za zbirnu pošiljku robe) koja je bila pod raznim oblicima carinske kontrole, odnosno carinske prijave (carinska prijava za trajni, ili privremeni izvoz ili za ponovni izvoz, privremeni smještaj...), sva roba se upisuje u karnet TIR. Evidencije prethodnih postupaka, odnosno carinskih isprava koje su u pitanju, postupajući carinski ured razdužuje brojem iz kontrolnika TIR karneta u kojem je taj ured (kao polazni carinski ured za postupak TIR), u navedenom slučaju, evidentirao karnet TIR otvoren u BiH. Obaveze iz tih carinskih prijava (fizički istup robe iz carinskog područja BiH, eventualni carinski dug) preuzima nosilac karneta TIR, kao korisnik provoznog postupka po tom karnetu TIR.

(2) Kada se u slučaju iz stava (1) ovog člana, provoznim postupkom, uz upotrebu karneta TIR, izlaznom usputnom carinskom uredu upućuje roba koja je izvezno ocarinjena u polaznom carinskom uredu u kojem je otvoren i karnet TIR (isti carinski ured), postupa se na sljedeći način:

- a) u izveznoj carinskoj prijavi (u polju 44) navodi se oznaka "TIR" i broj karneta TIR koji je u pitanju (npr. "TIR MX51000000),

- b) u pogledu karneta TIR, polazni carinski ured postupa u skladu sa članom 14. ovog Uputstva,
- c) polazni carinski ured obavlja radnju iz člana 396. stav 3. Odluke, tj. ovjerava primjerak 3 izvozne carinske prijave kao istup iz carinskog područja BiH (čime preuzima ulogu izlaznog carinskog ureda iako se radi o unutrašnjem carinskom uredu), u koju ovjeru kao razduženje unosi broj i datum iz kontrolnika TIR karneta u kojem je evidentiran prihvaćeni karnet TIR, koji primjerak prijave nakon ovjere vraća deklarantu. Dalje, polazni carinski ured dužan je odnosnu izvoznju carinsku prijavu razdužiti i u informacionom programu ASYCUDA,
- d) polazni carinski ured na svim kuponima (bijeli i zeleni) karneta TIR koji će biti korišteni u carinskom području BiH, u polje 3 - dio za službenu upotrebu, upisuje oznaku "IZVOZ" crvene boje, zatim vrstu, broj i datum izvozne carinske prijave iz tačke c) ovog stava,
- e) izlazni usputni carinski ured u pogledu karneta TIR postupa u skladu sa članom 15. ovog Uputstva.

Član 33.

(Upotreba karneta TIR kod lokalnog izvoznog carinjenja)

- (1) U slučajevima kada se roba, koja je izvozno ocarinjena po postupku lokalnog izvoznog carinjenja, namjerava prevoziti po TIR karnetu, karnet TIR se može otvoriti:
 - a) u polaznom carinskom uredu koji je određen kao nadzorni carinski ured za postupak lokalnog izvoznog carinjenja, ili
 - b) u usputnom izlaznom carinskom uredu.
- (2) U slučajevima iz stava (1) tačka a) ovog člana postupanje je sljedeće:
 - a) prvo se, u skladu s propisima o lokalnom izvoznom carinjenju, provede postupak lokalnog izvoznog carinjenja u prostorijama kod odobrenog izvoznika gdje se vozilo nalazi, u kom slučaju se u polje 44 izvozne prijave za taj postupak unosi oznaka "TIR" i broj karneta TIR (npr. TIR MX51000000),
 - b) po provedbi postupka lokalnog izvoznog carinjenja, prijevoznik vozilo, s pripadajućom robom, karnetom TIR (popunjenim od strane imaoaca tog karneta) i primjerkom 3 izvozne carinske prijave iz tačke a) ovog stava, predočava nadzornom carinskom uredu radi otvaranja karneta TIR, koji ured je, u pogledu postupka po podnijetom karnetu TIR, polazni carinski ured i provodi radnje iz nadležnosti tog ureda propisane članom 14. ovog Uputstva,
 - c) polazni carinski ured, na svim kuponima (bijeli i zeleni) karneta TIR koji će biti korišteni u carinskom području BiH, u polju 3 - dio za službenu upotrebu, upisuje oznaku "IZVOZ" crvene boje, zatim vrstu, broj i datum izvozne carinske prijave iz tačke a) ovog stava,
 - d) polazni carinski ured, nakon završetka postupka po podnijetom karnetu TIR, obavlja radnju iz člana 396. stav 3. Odluke, tj. ovjerava primjerak 3 izvozne carinske prijave iz tačke a) ovog stava kao istup iz carinskog područja BiH, u koju ovjeru kao razduženje unosi broj i datum iz kontrolnika TIR karneta pod kojim je evidentiran odnosni prihvaćeni karnet TIR, te nakon ovjere taj primjerak prijave vraća prijevozniku (razduženje te prijave u programu ASYCUDA izvršit će nakon okončanja postupka lokalnog izvoznog carinjenja). Time polazni carinski ured preuzima ulogu izlaznog carinskog ureda iako se radi o unutrašnjem carinskom uredu, jer je kod istog otvoren (prihvaćen) karnet TIR za prijevoz robe na koju se odnosi navedena carinska prijava, u kom slučaju imalac karneta TIR preuzima obaveze iz te carinske prijave, odnosno obaveze u vezi robe na koju se ta prijava odnosi,
 - e) izlazni usputni carinski ured u pogledu karneta TIR postupa u skladu sa članom 15. ovog Uputstva.
- (3) U slučajevima iz stava (1) tačka b) ovog člana, postupanje je sljedeće:
 - a) postupak lokalnog izvoznog carinjenja u svemu se provodi u skladu s propisima o lokalnom izvoznom carinjenju, u kom slučaju se u polje 44 izvozne prijave za taj

- postupak ne unosi oznaka "TIR" i broj karneta TIR, a robu do izlaznog carinskog ureda prati primjerak 3 navedene izvozne carinske prijave i dokumenta priložena uz istu,
- b) izlaznom carinskom uredu prijevoznik predočava robu, sa primjerkom 3 izvozne carinske prijave i pratećom dokumentacijom iz tačke a) ovog stava i podnosi karnet TIR (popunjen od strane njegovog imaooca) radi njegovog otvaranja, u kom slučaju je taj ured, u pogledu postupka po podnijetom karnetu TIR, istovremeno i polazni i izlazni usputni carinski ured i provodi radnje iz nadležnosti tih ureda propisane članom 14. i 15. ovog Uputstva. U pogledu predočenog primjerka 3 izvozne carinske prijave, taj ured postupa uobičajeno kao kod istupa robe po redovnoj izveznoj carinskoj prijavi (kao izlazni granični carinski ured u postupku izvoza), što uključuje i ovjeru fizičkog istupa robe iz carinskog područja BiH na tom primjerku.

GLAVA VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 34.

(Sastavni dio Uputstva)

Sastavni dio ovog Uputstva čine:

- a) Prilog 1. iz člana 14. stav (2) ovog Uputstva - (Popis carinskih ispostava u BiH ovlaštenih za provedbu TIR postupka (početak - otvaranje karneta TIR i završetak TIR postupka),
- b) Prilog 2. iz člana 15. stav (6) ovog Uputstva - Popis graničnih carinskih ureda preko kojih se može prevoziti roba po karnetu TIR,
- c) Prilog 3. iz člana 23. stav (1) ovog Uputstva - Obrazac urgencije o nerazduženom karnetu TIR,
- d) Prilog 4. iz člana 24. stav (1) ovog Uputstva - Obavijest imaoocu karneta TIR i garantnom udruženju iz BiH o nerazduženom karnetu TIR,
- e) Prilog 5. iz člana 24. stav (1) ovog Uputstva - Obavijest stranom imaoocu karneta TIR o nerazduženom karnetu TIR,
- f) Prilog 6. iz člana 28. stav (1) ovog Uputstva - Obrazac za usklađivanje podataka (MRF - *Model Reconciliation Form*),
- g) Prilog 7. iz člana 29. stav (2) ovog Uputstva - Obrazac obavještenja o otkrivanju zloupotreba s karnetom TIR (obrazac FRF - *fraud report form*).

Član 35.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se 01. januara 2010. godine, osim člana 31. ovog Uputstva koji će se početi primjenjivati nakon uspostavljanja informaciono-tehničkih uvjeta neophodnih za primjenu tog člana, definiranih u Memorandumu o razumijevanju između IRU, UIO i Vanjskotrgovinske komore BiH o prikupljanju, prijenosu, upravljanju i ustupanju podataka za okončanje operacije TIR u odredišnim carinarnicama (SafeTIR) i najavi tereta koji se odnosi na TIR operacije, potpisanog 04.12.2009. godine.

Broj: 02-2-2830/09
Datum: 17.12.2009. godine

DIREKTOR
Kemal Čaušević